Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
Навчально-науковий інститут психології та соціальної роботи
Кафедра загальної, вікової та соціальної психології імені М.А. Скока

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня «бакалавр»

на тему:

«ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЛАСТИВОСТЕЙ УВАГИ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ»

Виконала:
студентка IV курсу, 41 групи,
денної форми навчання
Парминська Олена Володимирівна

Науковий керівник:
канд. психол. наук, доцент
Ляховець Лариса Олексіївна

Захищено з оцінкою_____

Голова ЕК _____

Чернігів 2026

Студентка _____ _____

(підпис) (ПІБ)

Науковий керівник _____ _____

(підпис) (ПІБ)

Рецензент _____ _____

(підпис) (ПІБ)

Кваліфікаційна робота розглянута на засіданні кафедри загальної, вікової та соціальної психології імені М.А. Скока, протокол №10 від «25» травня 2026 року. Студентка допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____ _____

(підпис) (ПІБ)

ЗМІСТ

ВСТУП……4

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ УВАГИ ТА ЇЇ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ…..7

1.1. Увага як психічний процес: її сутність, види та властивості 7

1.2. Психологічні особливості розвитку уваги у молодшому шкільному віці……12

1.3. Гендерні особливості розвитку та прояву властивостей уваги у молодших школярів……18

Висновки до першого розділу……22

РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЛАСТИВОСТЕЙ УВАГИ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ……23

2.1. Організація та методи дослідження……...23

2.2. Характеристика вибірки……...25

2.3. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження……26

2.4. Розробка корекційно-розвивального заняття для учнів молодших класів на тему: «Подорож до країни Уважності»……..39

Висновки до другого розділу……48

ВИСНОВКИ……49

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……...51

ДОДАТКИ 55

ВСТУП

Актуальність дослідження. Увага є одним із базових психічних процесів. У молодшому шкільному віці вона перебуває на стадії інтенсивного розвитку. Рівень сформованості властивостей уваги значною мірою визначає ефективність засвоєння навчального матеріалу та загальну успішність молодших школярів.

В умовах повномасштабної війни в Україні психоемоційний стан дітей зазнає суттєвих змін. Постійний стрес, повітряні тривоги, інформаційне перенавантаження, зміна звичного для дитини ритму життя, вимушене дистанційне або змішане навчання, – все це негативно впливає на перебіг пізнавальних процесів. У молодших школярів це може проявлятися у швидкій втомлюваності, зниженні концентрації уваги, проблемах з виконанням поставлених завдань. За таких умов проблема розвитку уваги набуває особливої актуальності.

Сучасні психолого-педагогічні дослідження також засвідчують наявність індивідуальних і гендерних відмінностей у психічному розвитку дітей. У практиці початкової школи психологи та педагоги визначають різні прояви властивостей уваги у дівчат і хлопців, що може бути пов’язано як з особливостями дозрівання їхньої нервової системи, так і з відмінностями у перебігу соціалізації. В умовах воєнного часу ці відмінності можуть загострюватися. Означене вище, на нашу думку, потребує глибшого наукового аналізу та врахування під час організації навчального процесу.

Таким чином, актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю комплексного вивчення властивостей уваги у молодших школярів з урахуванням гендерного чинника та сучасних соціально-психологічних умов.

Об’єкт дослідження: увага як психічний процес та особлива форма психічної діяльності дитини молодшого шкільного віку.

Предмет дослідження: гендерні особливості властивостей уваги у молодших школярів.

Мета дослідження: теоретично проаналізувати та емпірично дослідити гендерні особливості прояву властивостей уваги (вибірковості, концентрації, стійкості, розподілу) у молодших школярів.

Завдання дослідження:

1. Охарактеризувати увагу як психічний процес та особливу форму психічної діяльності.
2. Визначити гендерні особливості проявів властивостей уваги у молодшому шкільному віці.
3. Провести емпіричне дослідження гендерних особливостей прояву властивостей уваги (вибірковості, концентрації, стійкості, розподілу) у молодших школярів.
4. Здійснити кількісний та якісний аналіз отриманих результатів.
5. Розробити корекційно-розвивальне заняття для молодших школярів на тему: «Подорож до країни Уважності».

Теоретико-методологічна основа дослідження. Теоретичну основу дослідження становлять праці вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені проблемам уваги та її розвитку (Л. Виготського, П. Гальперіна, У. Джеймса, О. Леонтьєва, С. Рубінштейна, У. Найссера та ін.), а також вивченню вікових і гендерних особливостей психічного розвитку дітей (С. Бем, Т. Говорун, Т. Дуткевич, О. Кікінеджі, Л. Кондратенко, Г. Костюка, С. Максименка, Р. Павелківа, О. Проскури, О. Савченко, О. Скрипченка, Т. Яценко та ін.).

Методи дослідження. У бакалаврській роботі використовувалися наступні методи: *теоретичні* (аналіз, порівняння, узагальнення та систематизація наукової літератури з даного питання); *емпіричні* (методика «Вибірковість уваги» (тест Г. Мюнстерберга), коректурна проба К. Іванова-Смоленського, тест «Таблиці Шульте»); *кількісної та якісної обробки* отриманих результатів (первинна статистична обробка даних, обчислення середніх значень, відсоткового розподілу результатів, порівняльний аналіз показників між вибірками, а також інтерпретація отриманих даних відповідно до нормативних шкал методик).

Структура й обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів (теоретичного та емпіричного), висновків, списку використаних джерел (34 найменування; з них 3 – іноземною мовою) та додатків.

Основний текст викладено на 54 сторінках (робота містить 3 таблиці). Загальний обсяг кваліфікаційної роботи складає 95 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ УВАГИ ТА ЇЇ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

1.1. Увага як психічний процес: її сутність, види та властивості

Увага посідає особливе місце у системі психічних явищ людини, оскільки забезпечує вибірковість і впорядкованість психічної діяльності. Жоден пізнавальний процес – сприймання, пам’ять, мислення, уява – не може відбуватися повноцінно без залучення уваги. Саме увага створює умови для усвідомленого відображення дійсності та регуляції поведінки особистості в процесі діяльності.

У психології досі не існує єдиного підходу до визначення самої сутності уваги. Це зумовлено, насамперед, її складною природою та багатофункціональністю. Найчастіше увагу визначають як спрямованість і зосередженість свідомості на певному об’єкті або діяльності у конкретний момент часу. Такий підхід представлений у працях С.Л. Рубінштейна, який наголошував, що увага відображає активне ставлення особистості до самої діяльності та до навколишнього світу. На його думку, увага завжди має діяльнісний характер і є виявом вибіркової активності суб’єкта. Вона не існує поза діяльністю, а формується й розвивається в її процесі [посилання за: 27].

У сучасному тлумачному психологічному словнику В.Б. Шапаря увагу визначено як «зосередженість діяльності суб'єкта в даний момент часу на будь-якому реальному або ідеальному об'єкті – предметі, події, образі, міркуванні тощо» [30, с. 551].

Увага є психічним процесом, котрий обумовлює концентрацію на конкретних об'єктах, що мають значення для виконання певної задачі. Вона відіграє важливу роль у всіх формах психічної діяльності та дозволяє зберігати високу ефективність розумової і фізичної роботи [посилання за: 19].

На відміну від інших психічних процесів, увага не створює самостійних психічних продуктів (суджень, образів, понять). Вона виконує функцію внутрішньої організації психіки. Саме тому низка науковців (О.М. Леонтьєв,

П.Я. Гальперін) розглядали увагу не як автономний процес, а як особливу форму психічної регуляції діяльності.

О.М. Леонтьєв наголошував, що спрямованість уваги безпосередньо залежить від мотивів діяльності. Об’єкти, пов’язані з актуальними потребами та цілями, автоматично набувають статусу значущих і стають центром уваги. Таким чином, увага виступає психологічним механізмом реалізації мотивів особистості [посилання за: 27].

Отже, увага є психічним механізмом, який забезпечує вибірковий характер свідомості, концентруючи психічну активність на тому, що має для людини суб’єктивну або об’єктивну цінність.

Упродовж розвитку психологічної науки сформувалося кілька теоретичних підходів до пояснення природи уваги. У межах асоціативної психології увагу пов’язували з емоційною значущістю уявлень, вважаючи, що приємні або сильні враження автоматично стають об’єктом уваги (Дж. Мілль, А. Бен). Проте цей підхід не пояснював механізмів довільної уваги.

Представники гештальтпсихології (М. Вертгеймер, В. Келер) розглядали увагу як наслідок структурної організації сприймання, де фігура автоматично виділяється на фоні. Водночас такий підхід не враховував ролі свідомої регуляції та мотивації.

Важливий внесок у розуміння уваги зробив П.Я. Гальперін, який розглядав її як форму психічного контролю. Вчений стверджував, що увага не має власного продукту, а виконує функцію перевірки й регуляції дій відповідно до заданих критеріїв. У процесі розвитку зовнішній контроль поступово інтеріоризується та набуває автоматизованого характеру, перетворюючись на внутрішню увагу [посилання за: 16].

Таким чином, сучасна психологія розглядає увагу як складне інтегративне утворення, що поєднує когнітивні, емоційно-вольові та нейрофізіологічні механізми й забезпечує вибірковий характер свідомості.

Увага не існує ізольовано, а проявляється у взаємозв’язку з іншими психічними процесами, підсилюючи або послаблюючи їх перебіг залежно від

умов діяльності. Такий підхід дозволяє розглядати увагу не як самостійну форму психічного відображення, а як внутрішній механізм регуляції пізнавальної активності особистості.

Вона тісно пов’язана зі сприйманням, оскільки визначає, які саме характеристики об’єкта будуть зафіксовані й усвідомлені. Без достатньої концентрації уваги сприймання має поверхневий, фрагментарний характер, що знижує якість подальшого осмислення інформації. Аналогічно, у процесах пам’яті увага виконує функцію своєрідного «фільтра», від якого залежить міцність і точність запам’ятовування матеріалу. Не менш щільним є й зв’язок уваги з мисленням. Розв’язання будь-якого інтелектуального завдання вимагає тривалої зосередженості, утримання в полі свідомості умов задачі, проміжних результатів та кінцевої мети. Недостатній розвиток уваги унеможливлює повноцінне здійснення мисленнєвих операцій, особливо аналізу, синтезу та узагальнення. Тому увагу й розглядають як один із провідних чинників інтелектуального розвитку.

У психології традиційно виокремлюють мимовільну, довільну та післядовільну увагу, кожна з яких має свої особливості, специфічні механізми виникнення та функціонування [16].

Мимовільна увага – це найпростіша та генетично первісна увага [30, с. 553]. Вона має пасивний характер, виникає без свідомого наміру людини під впливом властивостей об’єкта або ситуації. Її зумовлюють новизна, інтенсивність, емоційна забарвленість або життєва значущість подразника. Як зазначав І.П. Павлов, мимовільна увага має рефлекторну природу і пов’язана з орієнтувальною реакцією організму на зміни середовища [посилання за: 16].

Мимовільна увага переважає у дітей раннього та дошкільного віку, а також у ситуаціях емоційного напруження або втоми, коли довільний контроль послаблений.

Довільна увага спрямовується і підтримується свідомо поставленою метою, а тому нерозривно пов'язана з мовленням [30, с. 552]. Вона виникає у процесі цілеспрямованої діяльності та щільно пов’язана з розвитком волі й

саморегуляції. За С.Л. Рубінштейном, довільна увага є вищою формою уваги, оскільки формується на основі соціального досвіду та опосередковується мовленням. Саме розвиток довільної уваги є важливою умовою успішного навчання, оскільки забезпечує здатність дитини підпорядковувати свою психічну активність навчальним завданням [посилання за: 27].

Післядовільна увага поєднує ознаки довільної та мимовільної. Вона виникає після початкового вольового зусилля, коли діяльність стає внутрішньо привабливою та не потребує постійного самоконтролю. Цей вид уваги має особливе значення у навчальній діяльності, оскільки забезпечує високу продуктивність без перевтоми.

Ці види уваги не існують ізольовано, а взаємодіють як інтегровані компоненти єдиної системи інформаційної регуляції. Індивідуальні особливості їх розвитку визначаються як біологічними (зокрема, нервово-психологічним зрілістю), так і соціально-педагогічними чинниками.

Ефективність уваги визначається її властивостями, які характеризують індивідуальні та вікові особливості психічної діяльності. До ***основних властивостей*** уваги належать: концентрація, стійкість, обсяг, переключення, розподіл.

Концентрація – це ступінь зосередженості на певному об’єкті або виді діяльності. Висока концентрація забезпечує глибоке опрацювання інформації та зниження кількості помилок. За даними сучасних досліджень, концентрація уваги у молодших школярів значною мірою залежить від мотивації та емоційного ставлення до завдання [7].

Стійкість визначається у здатності тривалий час підтримувати спрямованість уваги. За даними Б.Г. Ананьєва, стійкість уваги залежить від мотивації та емоційного стану особистості [посилання за: 16].

Обсяг уваги – це кількість об’єктів, які людина може одночасно утримувати у полі свідомості. Експериментальні дослідження свідчать, що середній обсяг уваги дорослої людини становить 4-6 одиниць інформації.

Переключення уваги – це здатність швидко змінювати її спрямованість відповідно до вимог діяльності. Високий рівень переключення є необхідним у ситуаціях багатозадачності.

Розподіл – можливість одночасного виконання кількох дій за умови їх достатньої автоматизованості. Він не означає повноцінного контролю над усіма діями, а ґрунтується на різному ступені їх усвідомленості.

Розглядаючи властивості уваги, слід підкреслити їхню взаємозалежність і мінливість. Наприклад, висока концентрація часто супроводжується звуженням обсягу уваги, тоді як розподіл уваги можливий лише за умови достатньої автоматизованості дій. Переключення уваги є важливою умовою адаптації до змінних вимог діяльності, особливо в навчальних ситуаціях, де учень змушений швидко переходити від одного виду завдань до іншого.

Дослідження Б.Г. Ананьєва показали, що властивості уваги мають виражену вікову динаміку та залежать від рівня розвитку особистості загалом. У молодшому шкільному віці спостерігається недостатня стійкість і обмежений обсяг уваги, що потребує спеціальної педагогічної підтримки. У підлітковому віці увага стає більш довільною, проте залишається чутливою до емоційних факторів [посилання за: 16].

У навчальній діяльності увага виконує не лише пізнавальну, а й регулятивну функцію. Вона забезпечує контроль за виконанням навчальних дій, сприяє самоперевірці та корекції помилок. Саме тому недостатній розвиток уваги часто поєднується з низькою навчальною успішністю, труднощами в організації самостійної роботи та зниженням мотивації до навчання.

Наукові розвідки Н.О. Менчинської та М.Й. Мурачковського переконливо доводять, що рівень розвитку уваги є одним із визначальних чинників успішного засвоєння навчального матеріалу. Недостатній розвиток уваги є однією з причин навчальної неуспішності школярів. А учні з високими показниками концентрації та стійкості уваги демонструють кращі результати

у навчанні. Вони швидше оволодівають новими способами дій і виявляють більшу пізнавальну активність [2].

Таким чином, увага є ключовим психологічним чинником, який забезпечує цілісність і впорядкованість психічної діяльності людини. Вона виступає необхідною умовою розвитку пізнавальних процесів, формування навчальної діяльності та становлення особистості загалом. Розуміння закономірностей функціонування та розвитку уваги має не тільки теоретичне, а й практичне значення для психології й педагогіки, оскільки створює наукове підґрунтя для розробки ефективних методів навчання і виховання.

1.2. Психологічні особливості розвитку уваги у молодшому шкільному віці

Молодший шкільний вік у психології розглядають як сенситивний період для розвитку пізнавальних процесів і, зокрема, уваги. Перехід від дошкільного до шкільного періоду життя супроводжується значними змінами в структурі психічної діяльності дитини. Це зумовлено включенням у систематичну навчальну діяльність. І саме в цей період увага набуває нових якісних характеристик. Вона поступово перетворюється на один із головних чинників успішного навчання [23].

У молодшому шкільному віці, коли провідною стає навчальна діяльність, увага поступово підпорядковується навчальним завданням і набуває довільного характеру.

Аналізуючи психологічні особливості молодшого шкільного віку, Д.Б. Ельконін зазначав, що розвиток уваги у дитини безпосередньо пов’язаний із становленням навчальної діяльності як особливого виду активності. Він наголошував, що саме в процесі виконання навчальних дій, що спрямовані на засвоєння способів дій, у дитини формуються навички свідомого зосередження, перевірки та контролю результатів [посилання за: 16].

У працях П.Я. Гальперіна розвиток уваги розглядається крізь призму поетапного формування розумових дій. Учений підкреслював, що за умови

чіткої організації навчальної діяльності, поетапного засвоєння дій і використання зовнішніх опор, які поступово згортаються та переходять у внутрішній план, довільна увага формується значно ефективніше [посилання за: 16].

Сучасні зарубіжні та українські дослідники також наголошують на системному характері розвитку уваги в молодшому шкільному віці. Зокрема, С.Д. Максименко розглядає увагу як інтегративний психічний феномен, тісно пов’язаний із особистісним розвитком дитини, її мотиваційною та емоційно-вольовою сферою. Науковець підкреслює, що розвиток довільної уваги є важливою умовою становлення навчальної самостійності молодшого школяра [16].

Порівняльна слабкість довільної уваги та її невелика стійкість є віковими особливостями уваги молодших школярів. Поява та посилення довільності в управлінні увагою є однією з найважливіших умов успішності навчання у початковій школі. Мимовільна увага у молодших школярів стає більш керованою і починає регулюватися все свідоміше та підкорятися поставленим цілям. На початку навчання у дітей молодшого шкільного віку проявляється велика нестійкість уваги (10-20 хвилин) [13, с. 59].

Увага в молодшому шкільному віці характеризується високою залежністю від емоційної значущості матеріалу та стилю педагогічної взаємодії. Позитивний емоційний фон навчання, підтримка з боку вчителя й відчуття успіху істотно підвищують рівень зосередженості та стійкості уваги.

Увага молодшого школяра ще значною мірою має мимовільний характер. Діти значно легше зосереджуються на емоційно насичених, яскравих, наочних об’єктах, і, навпаки, дуже швидко втрачають інтерес до одноманітних та складних завдань. Це підтверджують дослідження Н.Ф. Талізіної, яка вказувала на необхідність спеціального добору навчального матеріалу з урахуванням вікових можливостей уваги дітей [посилання за: 20].

Поступово, у процесі навчання, відбувається перехід від мимовільної до довільної уваги. Цей процес не є автоматичним і потребує цілеспрямованого

педагогічного впливу. За даними досліджень В.В. Давидова, формування довільної уваги значно прискорюється в умовах розвивального навчання, де учень виступає активним суб'єктом пізнавальної діяльності, а не пасивним споживачем знань [посилання за: 31].

Однією з важливих психологічних особливостей уваги молодших школярів є її нестійкість. Як зазначає А.В. Запорожець, у цьому віці ще недостатньо сформовані механізми довільного гальмування, що ускладнює тривале зосередження на одному об'єкті. Чим дорослiше школяр, тим довше він може займатися одним видом діяльності, та, навпаки, чим молодша дитина, тим менш у неї стійка увага [15, с. 61]. Проте систематичне тренування уваги в навчальній діяльності сприяє поступовому підвищенню її стійкості та керованості.

Концентрація уваги в молодшому шкільному віці значною мірою залежить від змісту діяльності та рівня навчальної мотивації. Так, дослідження Г.С. Костюка показують, що за наявності пізнавального інтересу діти здатні демонструвати досить високий рівень зосередженості, навіть за умов підвищеної складності завдань [2].

Обсяг уваги молодших школярів є обмеженим, що проявляється в труднощах одночасної обробки кількох інформаційних елементів. За спостереженнями О.Я. Савченко, це особливо помітно на початкових етапах навчання письма й читання, коли дитина змушена контролювати одразу кілька компонентів діяльності. Поступове розширення обсягу уваги відбувається в міру автоматизації навчальних навичок [22, с. 206].

Переключення та розподіл уваги також мають вікові обмеження. Молодшим школярам важко швидко змінювати спосіб дій або одночасно виконувати кілька завдань, що потребують свідомого контролю. Особливо це проявляється під час написання диктантів, коли треба одночасно слухати, писати, пригадувати правила та застосовувати їх на практиці. Але вже до 2-го класу у дітей спостерігаються успіхи у вдосконаленні розподілу уваги [4, с. 417]. Як зазначає М.М. Безруких, ефективний розвиток цих властивостей

можливий лише за умови дозованого навчального навантаження та врахування фізіологічних можливостей дитини.

Розвиток уваги в молодшого школяра пов’язаний із дозріванням центральної нервової системи, насамперед кори великих півкуль головного мозку. Сучасні нейропсихологічні дослідження свідчать, що в цей віковий період активно формуються лобові відділи мозку, які відповідають за програмування, контроль і регуляцію діяльності. Саме ці структури забезпечують становлення довільної уваги як здатності свідомо керувати власною психічною активністю відповідно до поставленої мети.

На початку шкільного навчання регуляторна функція лобових відділів ще є недостатньо зрілою. Це зумовлює підвищене відволікання, імпульсивність поведінки, труднощі у виконанні навчальних завдань. Дитина часто реагує на сторонні стимули, навіть якщо усвідомлює необхідність зосередження. У процесі навчання та систематичного тренування відбувається поступове зміцнення нейронних зв’язків, що забезпечує підвищення стійкості та керованості уваги.

Важливу роль у розвитку уваги відіграють також підкіркові структури мозку, які відповідають за активацію та підтримання оптимального рівня бадьорості. У молодшому шкільному віці механізми активації ще нестабільні, що пояснює швидку втомлюваність дітей та коливання рівня працездатності протягом навчального дня. Це необхідно враховувати під час організації освітнього процесу, при плануванні тривалості уроків, а також розподілі навчального навантаження.

Увага в молодшому шкільному віці розвивається не ізольовано, а у тісному взаємозв’язку з пам’яттю, мисленням, мовленням і уявою. Сформованість уваги значною мірою визначає успішність оволодіння навчальним матеріалом, оскільки саме вона забезпечує відбір інформації для подальшої переробки та запам’ятовування [2].

Розвиток пам’яті в молодших школярів поступово переходить від переважно мимовільних форм до довільного запам’ятовування. Цей процес

неможливий без відповідного рівня розвитку уваги, оскільки усвідомлене запам’ятовування потребує зосередженості на матеріалі, виділення головного та контролю власних дій. Недостатній розвиток уваги часто призводить до поверхневого засвоєння знань і труднощів у відтворенні навчальної інформації.

Мислення молодших школярів також перебуває в стадії активного розвитку, поступово набуваючи рис логічності та узагальненості. Для виконання розумових операцій, таких як аналіз, синтез, порівняння та узагальнення, необхідна достатня концентрація уваги. Саме тому вправи, спрямовані на розвиток уваги, одночасно сприяють удосконаленню мисленнєвих процесів [4].

Навчальна діяльність є провідною діяльністю молодшого школяра і виступає основним чинником розвитку довільної уваги. У процесі навчання дитина стикається з необхідністю виконувати завдання не лише цікаві, а й ті, що потребують зусиль і самоконтролю. Саме в таких умовах відбувається формування здатності підпорядковувати свою поведінку вимогам діяльності.

Особливе значення для розвитку уваги має чітка організація навчального процесу. Зрозумілі інструкції, поетапне виконання завдань, використання алгоритмів дій сприяють зосередженню та зменшенню кількості помилок, пов’язаних із неуважністю. Водночас надмірно складні або нечітко сформульовані завдання можуть перевантажувати увагу дитини та знижувати ефективність навчальної діяльності.

Поступово у молодших школярів формується вміння самостійно контролювати свою увагу: перевіряти виконання завдання, помічати помилки, повертатися до роботи після відволікання. Ці навички є основою для подальшого розвитку навчальної самостійності та відповідальності [31].

Розвиток уваги в молодшому шкільному віці характеризується значними індивідуальними особливостями. Одні діти вже на початку навчання демонструють відносно високий рівень довільної уваги, тоді як інші потребують тривалішого періоду адаптації та спеціальної підтримки. Ці

відмінності можуть бути зумовлені типом нервової системи, темпом психічного розвитку, особливостями сімейного виховання та попереднім досвідом дитини.

Діти з сильними та врівноваженими нервовими процесами зазвичай краще зосереджуються, довше утримують увагу й без особливих труднощів переходять від одного виду діяльності до іншого. Натомість дітям із підвищеною збудливістю або, навпаки, уповільненими нервовими процесами складніше керувати своєю увагою, що нерідко негативно позначається на їхній навчальній діяльності та успішності [31].

Окрему групу становлять молодші школярі з труднощами розвитку уваги, зокрема з ознаками дефіциту уваги. Для них характерні швидка втомлюваність, імпульсивність, труднощі в дотриманні інструкцій. Це потребує врахування індивідуальних особливостей та використання спеціальних психолого-педагогічних підходів у навчанні.

Важливу роль у формуванні уваги дитини відіграє родина. Так, режим дня, стиль спілкування з дорослими, наявність або відсутність чітких правил і вимог безпосередньо впливають на розвиток довільної регуляції поведінки. Зазвичай діти, які з раннього віку привчені до виконання посильних обов’язків і дотримання режиму, демонструють вищий рівень організованості та зосередженості.

Також суттєво впливає на розвиток уваги освітнє середовище школи. Педагогічна підтримка, позитивний емоційний клімат, урахування вікових можливостей учнів сприяють формуванню стійкої уваги. Навпаки, надмірний тиск, страх покарання або негативна оцінка можуть призводити до зниження зосередженості та підвищення рівня тривожності дитини.

У сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства особливої актуальності набуває проблема впливу цифрових технологій на увагу молодших школярів. Постійна взаємодія з гаджетами, швидка зміна візуальних образів і фрагментарність інформації можуть формувати поверховий стиль переробки інформації та знижувати здатність до тривалого

зосередження. Водночас за умови цілеспрямованого використання цифрових засобів навчання вони можуть виступати ефективним інструментом підтримки пізнавального інтересу та активізації уваги [20].

Отже, розвиток уваги в молодшому шкільному віці є складним, динамічним і багатофакторним процесом, що зумовлюється нейропсихологічними передумовами, особливостями навчальної діяльності, індивідуальними характеристиками дитини та впливом соціального середовища. Перехід від мимовільної до довільної уваги, поступове вдосконалення її властивостей і зростання ролі саморегуляції створюють психологічну основу для успішного навчання та подальшого особистісного розвитку молодшого школяра. Усвідомлення цих особливостей є необхідною умовою для побудови ефективної системи психолого-педагогічного супроводу в початковій школі.

1.3. Гендерні особливості розвитку та прояву властивостей уваги у молодших школярів

Гендерні особливості розвитку та прояву властивостей уваги у молодших школярів є важливим аспектом сучасних психологічних і психолого-педагогічних досліджень, оскільки увага виступає базовою умовою успішного навчання, пізнавальної активності та саморегуляції дитини. Молодший шкільний вік є сенситивним періодом для формування довільної уваги, її стійкості, обсягу, концентрації, розподілу та переключення, а отже саме в цей час найбільш чітко виявляються індивідуальні та гендерно зумовлені відмінності в її функціонуванні. У психологічній науці гендер розглядається не лише як біологічна стать, а як комплекс соціально-психологічних характеристик, що впливають на стиль діяльності, особливості поведінки та пізнавальні процеси дитини [19].

Проблема гендерних відмінностей у розвитку уваги має глибокі теоретичні витоки. Ще в працях І.П. Павлова та його послідовників зазначалося, що типологічні властивості нервової системи, зокрема сила,

врівноваженість і рухливість нервових процесів, по-різному проявляються у представників різної статі та можуть впливати на перебіг психічних процесів, у тому числі уваги. Подальший розвиток ці ідеї отримали у працях Б.М. Теплова та В.Д. Небилицина, які підкреслювали, що індивідуально-типологічні особливості нервової системи тісно пов'язані зі швидкістю та точністю психічних реакцій, здатністю до концентрації та переключення уваги [посилання за: 31]. У контексті гендерних досліджень ці положення набули нового звучання, оскільки було встановлено, що середні показники нервово-психічної реактивності та самоконтролю у хлопців і дівчат, можуть істотно відрізнятися вже в молодшому шкільному віці.

Наявні дослідження в галузі психології розвитку, зокрема, праці Л.С. Виготського, Д.Б. Ельконіна та П.Я. Гальперіна, дозволяють розглядати розвиток уваги як соціально зумовлений процес, що формується в умовах навчальної діяльності, та опосередковується вимогами школи. Водночас гендерні відмінності виявляються через різний темп оволодіння довільними формами уваги. Згідно з позицією Л.С. Виготського, довільна увага виникає як результат інтеріоризації зовнішніх засобів контролю, що спочатку задаються дорослим. У цьому процесі соціальні очікування щодо поведінки хлопчиків і дівчаток можуть відігравати істотну роль. Так, дівчаток частіше заохочують до охайності, посидючості та дотримання правил, що сприяє більш ранньому розвитку стійкої та контрольованої уваги. Натомість хлопчики частіше отримують схвалення за активність і ініціативність, що може зумовлювати більш імпульсивний стиль уваги з переважанням швидкого реагування [посилання за: 31].

Емпіричні розвідки підтверджують наявність певних гендерних відмінностей у властивостях уваги молодших школярів. Так, у роботах Т.В. Ахутіної та її колег, присвячених нейропсихологічному аналізу навчальної діяльності дітей, зазначається, що дівчатка в середньому демонструють вищі показники довільної регуляції уваги, кращу здатність до утримання навчального завдання та меншу кількість імпульсивних помилок. Хлопчики ж

частіше виявляють труднощі зі стійкістю уваги, особливо в умовах монотонної діяльності, хоча можуть показувати кращі результати у завданнях, що вимагають швидкого переключення та оперативного реагування [4].

Подібних висновків доходить у своїх дослідженнях й О.Р. Лурія, який наголошував на ролі лобних відділів кори головного мозку у забезпеченні довільної уваги та контролю поведінки. Оскільки дозрівання цих структур відбувається нерівномірно, у молодшому шкільному віці у хлопчиків частіше спостерігається відставання у сформованості механізмів самоконтролю, що безпосередньо позначається на якості уваги. Це проявляється у недостатній концентрації уваги, труднощах у дотриманні інструкцій, що може негативно впливати на успішність у навчанні [посилання за: 19].

Зарубіжні дослідники, зокрема М. Познер та М. Ротбарт, розглядають увагу як систему взаємопов’язаних нейронних мереж, відповідальних за орієнтацію, підтримання зосередження та виконавчий контроль [20]. У межах цієї концепції гендерні відмінності пояснюються різною зрілістю та функціональною активністю окремих компонентів уваги. Дослідження, проведені на вибірках молодших школярів, показують, що дівчатка частіше демонструють більш ефективну роботу виконавчої системи уваги, що забезпечує контроль над імпульсивними реакціями та помилками. У хлопчиків же сильніше представлена орієнтовна складова уваги, яка зумовлює швидке реагування на нові стимули, але водночас може призводити до частішого відволікання.

Важливим аспектом аналізу гендерних особливостей уваги є врахування соціально-педагогічних умов навчання. Дослідження Г.С. Костюка, а пізніше – й сучасних українських психологів свідчать, що шкільне середовище нерідко орієнтоване на поведінкові моделі, які краще відповідають типовим особливостям уваги дівчат, зокрема здатності тривалий час сидіти за партою, виконувати інструкції та зберігати зосередженість. У таких умовах хлопчики частіше стикаються з труднощами адаптації, що може помилково

інтерпретуватися як низький рівень розвитку уваги, тоді як насправді йдеться про інший стиль її організації.

Таким чином, аналіз наукових джерел дозволяє зробити висновок, що гендерні особливості розвитку та прояву властивостей уваги у молодших школярів мають багатофакторний характер і зумовлюються поєднанням нейропсихологічних, індивідуально-типологічних та соціально-педагогічних чинників. Урахування цих особливостей є необхідною умовою ефективної організації навчального процесу, профілактики труднощів навчання та створення сприятливих умов для розвитку пізнавальної діяльності кожної дитини незалежно від статі.

Висновки до першого розділу

У процесі теоретичного аналізу виявлено, що увага є складним і багатокомпонентним психічним процесом, який забезпечує вибірковість, спрямованість і регуляцію психічної діяльності дитини. Вона не функціонує ізольовано, а перебуває у тісному взаємозв'язку з іншими пізнавальними процесами та виступає необхідною умовою ефективного навчання. Увага реалізується через сукупність властивостей, зокрема концентрацію, стійкість, обсяг, розподіл і переключення, рівень сформованості яких визначає продуктивність навчальної діяльності молодшого школяра.

Молодший шкільний вік є сенситивним періодом для розвитку довільної уваги та механізмів її свідомого контролю. У цей період відбувається поступовий перехід від переважання мимовільної уваги до більш організованих і регульованих форм зосередження. Водночас увага молодших школярів характеризується нестійкістю та обмеженими можливостями тривалого зосередження, що потребує цілеспрямованої педагогічної підтримки та створення оптимальних умов навчання.

Розвиток і прояв властивостей уваги у молодших школярів має гендерно зумовлені особливості, які визначаються поєднанням нейропсихологічних, індивідуально-типологічних і соціально-педагогічних чинників. Для дівчаток частіше характерні вищий рівень довільної регуляції уваги, більша стійкість зосередження та схильність до більш контрольованого виконання навчальних завдань. У хлопчиків, натомість, частіше виявляється імпульсивніший стиль уваги, швидше реагування на нові стимули та труднощі у тривалому утриманні навчального завдання.

Гендерні відмінності у властивостях уваги не мають жорстко фіксованого характеру й можуть варіюватися залежно від умов навчання, індивідуальних особливостей розвитку дитини. Урахування цих особливостей є важливим для розуміння причин труднощів у навчанні і підвищення ефективності організації навчальної діяльності молодших школярів.

РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЛАСТИВОСТЕЙ УВАГИ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

2.1. Організація та методи дослідження

Основна мета даного емпіричного дослідження: теоретично проаналізувати та емпірично дослідити гендерні особливості прояву властивостей уваги (вибірковості, концентрації, стійкості, розподілу) у молодших школярів Для досягнення поставленої мети було визначено наступні завдання дослідження:

- дослідити рівень вибірковості уваги у молодших школярів;
- визначити показники точності та концентрації уваги;
- проаналізувати стійкість уваги та особливості динаміки працездатності;
- здійснити порівняння отриманих результатів у групах хлопчиків і дівчаток;
- встановити характер виявлених гендерних відмінностей.

З огляду на теоретичні положення щодо особливостей психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку та наявні наукові дані про можливі відмінності у темпах формування довільної регуляції психічної діяльності, було висунуто таке припущення: існують гендерні відмінності у проявах властивостей уваги молодших школярів, зокрема, дівчата демонструватимуть вищий рівень точності та стійкості уваги, тоді як хлопці частіше виявлятимуться нижчі показники вибірковості та більш виражені коливання працездатності.

Дане припущення передбачає, що гендерний чинник може впливати на якісні характеристики прояву уваги: темп виконання завдань, кількість помилок, здатність тривалий час утримувати зосередження та ефективно переключатися між елементами діяльності.

Дослідження ґрунтується на використанні валідних і надійних психодіагностичних методик, які дозволяють оцінити основні характеристики уваги респондентів в умовах навчальної діяльності.

Методологічну основу дослідження становить кількісно-якісний підхід, що забезпечує цілісне розуміння досліджуваного феномена та дає можливість порівняти показники уваги у дівчаток та хлопчиків молодшого шкільного віку.

Дослідження проводилося в умовах загальноосвітнього закладу. Участь у ньому брали учні четвертого класу, що не мають офіційно зафіксованих порушень інтелектуального розвитку. Усі досліджувані виконували завдання у звичних для них умовах, що сприяло зниженню впливу ситуаційної тривожності та забезпечувало більшу достовірність отриманих результатів.

Для досягнення поставленої мети було використано такі діагностичні методики:

- методика «Вибірковість уваги» (тест Г. Мюнстерберга);
- коректурна проба К. Іванова-Смоленського;
- тест «Таблиці Шульте».

Методика «Вибірковість уваги» (тест Г. Мюнстерберга) [1]

Спрямована на визначення вибірковості уваги, а також використовується для діагностики концентрації уваги та стійкості до перешкод. Означена методика застосовувалася з метою вивчення здатності дитини зосереджуватися на значущому стимульному матеріалі та ігнорувати другорядну інформацію.

Завдання методики полягає у пошуку слів, прихованих у суцільному буквосполученні, що вимагає від учнів концентрації уваги, її стійкості та вибірковості. За результатами виконання оцінювалися точність, швидкість і продуктивність роботи, що дозволяє зробити висновки щодо рівня розвитку вибіркової уваги.

Коректурна проба К. Іванова-Смоленського [1]

Використовувалася для дослідження концентрації, стійкості та розподілу уваги. Методика передбачає перегляд одноманітного візуалізованого матеріалу з необхідністю виконання певної дії за заданим правилом. Такий формат завдання дає змогу оцінити працездатність дитини в

умовах монотонної діяльності, здатність підтримувати увагу протягом визначеного часу та контролювати власні дії.

Аналіз результатів здійснювався з урахуванням кількості допущених помилок, темпу роботи та рівня збереження зосередженості.

Тест «Таблиці Шульте» [1]

Спрямований на визначення стійкості уваги та динаміки працездатності. У нашій роботі тест застосовувався для вивчення обсягу уваги, швидкості її переключення та загальної продуктивності психічної діяльності. Виконання завдання передбачає послідовний пошук чисел у таблиці, що потребує активної концентрації, зорово-моторної координації та здатності швидко орієнтуватися в зоровому полі. Отримані показники дозволяють проаналізувати індивідуальні відмінності у темпі та ефективності переробки інформації.

Усі отримані емпіричні дані були систематизовані, здійснювався кількісний аналіз з подальшим порівнянням результатів у групах хлопців і дівчат. Це створило можливість виявити не лише загальні тенденції розвитку уваги у молодшому шкільному віці, а й специфіку прояву її властивостей відповідно до гендерної приналежності.

2.2. Характеристика вибірки

Емпіричне дослідження проводилося на базі Чернігівської загальноосвітньої школи І ступеня №25 серед учнів четвертих класів. У дослідженні взяли участь 50 дітей віком 10 років. Обраний вік є показовим для вивчення властивостей уваги, оскільки саме в цей період відбувається активне формування довільної регуляції психічної діяльності, зростає роль навчальної мотивації та посилюються вимоги до стійкості й концентрації уваги.

Вибірка була сформована з урахуванням гендерного принципу рівного представництва. У дослідженні взяли участь 25 дівчат (50%) та 25 хлопців (50%). Такий розподіл забезпечує можливість об’єктивного порівняльного

аналізу показників уваги у представників різної статі та мінімізує статистичні викривлення, пов’язані з дисбалансом груп.

Жоден з учасників дослідження не має офіційно встановлених порушень інтелектуального розвитку або тяжких психофізіологічних розладів, що могли б суттєво вплинути на результати виконання діагностичних завдань. Діти перебували у звичних для себе навчальних умовах, що сприяло збереженню природного рівня працездатності та зосередженості. Проведення діагностичних процедур здійснювалося у першій половині дня, коли рівень розумової активності школярів є відносно стабільним.

Усі учасники навчаються за стандартною освітньою програмою, мають досвід систематичної навчальної діяльності та володіють базовими навичками роботи з тестовими завданнями. Це дозволяє вважати вибірку однорідною за віковими та освітніми характеристиками, що підвищує достовірність отриманих результатів.

Таким чином, сформована вибірка є достатньою за чисельністю та збалансованою за статтю. Це створює належні умови для виявлення можливих гендерних відмінностей у властивостях уваги молодших школярів та забезпечує коректність подальшого аналізу отриманих емпіричних даних.

2.3. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження

З метою отримання комплексного уявлення про рівень розвитку уваги у дітей молодшого шкільного віку, нами використовувалися три психодіагностичні методики, що дозволили оцінити різні її аспекти: вибірковість, точність, стійкість, динаміку працездатності та швидкість переключення у хлопців та дівчат.

Аналіз результатів методики «Вибірковість уваги» (тест Г. Мюнстерберга)

Одним із завдань емпіричної частини дослідження було вивчення рівня вибірковості уваги у молодших школярів та визначення можливих гендерних відмінностей у розвитку цієї властивості. Для цього було використано

методику «Вибірковість уваги» (тест Г. Мюнстерберга), яка дозволяє оцінити здатність дитини швидко знаходити значущу інформацію серед великої кількості другорядних елементів. Зазначена властивість уваги є надзвичайно важливою для навчальної діяльності, адже саме вона забезпечує зосередження на навчальному матеріалі, розуміння інструкцій учителя та ефективне виконання завдань.

У запропонованому наборі літер є «приховані» слова, які потрібно було виділити молодшим школярам. Наприклад, «рюклбюсрадістьуфркнп». «Приховане» слово – *радість* («рюклбюс**радість**уфркнп»).

За результатами дослідження підраховується кількість слів, які виділила дитина, та кількість зроблених помилок (пропущені та неправильно виділені слова). Обробка та інтерпретація результатів проводиться за такими критеріями:

24-25 слів - високий рівень;

21-23 слова - рівень вище середнього;

16-20 слів - середній рівень;

10-15 слів - рівень нижче середнього;

0-9 слів - низький рівень.

Результати опитування, здійсненого засобами тесту Г. Мюнстерберга, наведено у Таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Зведені дані за результатами діагностики «Вибірковість уваги», тест Г. Мюнстерберга

№ з/п	***«Вибірковість уваги»/ рівень розвитку вибірковості уваги***	***Хлопці*** (n=25)		***Дівчата*** (n=25)		***РАЗОМ*** **(**n=50)	
		Кіл-сть	***%***	***Кіл-сть***	***%***	***Кіл-сть***	***%***
1	Низький	18	***72%***	22	***88%***	40	***80%***
2	Нижче за середній	5	20%	2	8%	7	14%
3	Середній	2	8%	–	–	2	4%
4	Вищий за середній	–	–	***1***	4%	1	***2%***
5	Високий	–	–	–	–	–	
	РАЗОМ	***25***	***100 %***	***25***	***100%***	***50***	***100 %***

Загальний аналіз отриманих даних свідчить про те, що у більшості досліджуваних дітей рівень вибірковості уваги перебуває на недостатньо сформованому рівні. Так, найбільша кількість учнів – 80% опитаних від загальної вибірки – продемонстрували низький рівень вибірковості уваги. Серед 40 опитаних з низьким рівнем вибірковості уваги 18 хлопців та 22 дівчини. Це свідчить про те, що в цілому, значна частина молодших школярів відчуває труднощі під час виділення необхідної інформації з потоку другорядних стимулів. Водночас, з Табл. 2.1. видно, що труднощі із зосередженням на одному об'єкті (з паралельним відволіканням від інших другорядних об'єктів), у дівчат виникають частіше, ніж у хлопців. Такі діти можуть легко відволікатися, повільніше виконують завдання, потребують додаткових пояснень або повторення інструкцій вчителем.

Високий відсоток учнів із низьким рівнем вибірковості уваги можна пояснити віковими особливостями розвитку уваги в молодшому шкільному віці. У цьому віці процеси довільної уваги ще перебувають на етапі формування. Діти часто реагують на яскраві, емоційно насичені або випадкові подразники, що ускладнює зосередження на основному навчальному матеріалі. Крім того, молодші школярі ще не завжди володіють достатніми навичками самоконтролю та регуляції власної пізнавальної діяльності.

Нижчий за середній рівень вибірковості уваги було виявлено у 7 учнів, серед яких 5 хлопців та 2 дівчинки. Ці результати свідчать про те, що частина дітей уже демонструє певну здатність до відбору значущої інформації, проте ця здатність ще недостатньо стійка. Такі учні можуть виконувати завдання за умови чітких інструкцій і додаткового часу, але у складніших ситуаціях їхня увага швидко виснажується.

Середній рівень вибірковості уваги було зафіксовано лише у 2 учнів (4%), причому всі вони – хлопці. Це свідчить про те, що лише невелика частина досліджуваних вже володіє відносно сформованими навичками вибіркового сприймання інформації. Такі учні здатні краще орієнтуватися у навчальному

матеріалі, швидше знаходити потрібні елементи та ефективніше виконувати запропоновані завдання.

Рівень вибірковості уваги вищий за середній продемонструвала лише 1 учениця (2%). Це свідчить про досить високий рівень сформованості здатності до концентрації та відбору інформації серед другорядних стимулів. Подібний результат може бути пов’язаний як з індивідуальними особливостями розвитку дитини, так і з умовами навчання та виховання.

Варто зазначити, що жоден з учасників дослідження не продемонстрував високого рівня вибірковості уваги. Це ще раз підтверджує, що у молодшому шкільному віці ця властивість уваги лише формується і потребує цілеспрямованого педагогічного розвитку.

Якщо розглядати результати з позиції гендерних особливостей, можна помітити певні тенденції. Зокрема, серед дітей з низьким рівнем вибірковості уваги дещо більше дівчат, ніж хлопців (22 проти 18). Проте ця різниця є незначною. Водночас, серед дітей з рівнем нижче за середній переважають хлопці, що можна пояснити їхніми віковими особливостями розвитку, зокрема, вищою руховою активністю, імпульсивністю та меншою стійкістю довільної уваги порівняно з дівчатами.

Цікавою є також ситуація з вищими рівнями вибірковості уваги. Середній рівень було зафіксовано лише у хлопців, тоді як рівень вищий від середнього – лише у дівчинки. Це може свідчити про індивідуальний характер прояву цієї властивості уваги у молодшому шкільному віці. На даному етапі розвитку гендерні відмінності не мають чітко вираженого характеру і, можливо, більше залежать від індивідуальних психологічних особливостей дитини.

Загалом результати дослідження свідчать про те, що вибірковість уваги у більшості молодших школярів розвинена недостатньо, що відповідає віковим закономірностям розвитку пізнавальних процесів. Отримані дані також підтверджують необхідність цілеспрямованої педагогічної роботи, спрямованої на розвиток уваги дітей, зокрема через використання спеціальних вправ, ігор на

концентрацію, завдань на пошук інформації та тренування навичок зосередження.

Таким чином, аналіз результатів методики «Вибірковість уваги» (тест Г. Мюнстерберга) показав, що у досліджуваній групі переважає низький рівень розвитку цієї властивості уваги, тоді як випадки середнього та вище середнього рівнів є поодинокими. Гендерні відмінності у дослідженні мають тенденційний і не різко виражений характер, що дозволяє припустити переважання впливу вікових та індивідуальних особливостей розвитку уваги у молодших школярів.

Низький рівень вибірковості уваги у більшості учнів свідчить про те, що дітям ще важко виділяти значущі елементи серед великого потоку інформації та ігнорувати другорядні стимули. Це може проявлятися у навчальній діяльності через труднощі з виконанням завдань, що потребують точності, концентрації та послідовності, а також через більш часті помилки під час письма або при роботі з навчальним матеріалом. Важливо зазначити, що такі особливості є типовими для молодшого шкільного віку, коли властивості довільної уваги ще формуються, і потребують систематичного розвитку.

Отримані дані підкреслюють необхідність систематичного розвитку вибірковості уваги у молодших школярів. Регулярні вправи, які спрямовані на концентрацію та виділення головного серед вторинного, а також тренування здатності до ігнорування зайвої інформації, можуть сприяти підвищенню ефективності навчальної діяльності. Це особливо важливо для формування у дітей умінь зосереджуватися, послідовно виконувати завдання та розвивати самоконтроль, що є ключовими навичками для успішного навчання у початковій школі.

Аналіз результатів методики К. Іванова-Смоленського «Коректурна проба»

Під час проведення дослідження для визначення точності уваги молодших школярів використовувалася методика К. Іванова-Смоленського «Коректурна проба». Дітям пропонувалося виконати завдання на пошук певного сполучення літер у суцільному ряді символів. Інструкція передбачала,

що учні повинні були уважно переглянути запропонований набір букв та знайти і відмітити в ньому зазначене сполучення літер без пробілів. Наприклад, необхідно було знайти сполучення КСХН серед кількох наборів літер. Такий тип завдань вимагає від дітей високого рівня концентрації, уважності та здатності швидко й точно виділяти необхідну інформацію серед великої кількості однотипних стимулів.

Після виконання завдання результати оброблялися шляхом обчислення коефіцієнта точності уваги (А) за формулою:

A = (C − N) / (C + O) × 100%

де:

С - кількість усіх відмічених сполучень;

О - кількість пропущених сполучень;

N - кількість помилково відмічених сполучень.

Застосування даної формули дає можливість врахувати не лише кількість знайдених правильних відповідей, але й кількість пропущених або помилково позначених сполучень, що дозволяє більш об’єктивно оцінити рівень уважності та точності виконання завдання.

Отриманий коефіцієнт дозволяє визначити рівень точності уваги учня. Інтерпретація результатів здійснювалася за такими показниками:

81-100% - високий рівень точності уваги;

61-80% - точність уваги вище середнього;

41-60% - середній рівень точності уваги;

21-40% - низький рівень точності уваги.

Результати дослідження, проведеного засобами використовувалася методики К. Іванова-Смоленського «Коректурна проба», подано у Таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Зведені дані за результатами методики К. Іванова-Смоленського «Коректурна проба»

№ з/	*Коефіцієнт точності уваги/ рівень розвитку точності*	*Хлопці (n=25)*	*Дівчата (n=25)*	*Всього (n=50)*

п	*уваги*	*Кіл-сть*	*%*	*Кіл-сть*	*%*	*Кіл-сть*	*%*
1	Низький	18	72%	14	56%	32	64%
2	Середній	6	24%	10	40%	16	32%
3	Вищий за середній	1	4%	1	4%	2	4%
4	Високий	-	-	-	-	-	-
	РАЗОМ	***25***	***100%***	***25***	***100%***	***50***	***100%***

Аналіз результатів дослідження показав, що переважна більшість молодших школярів продемонструвала низький рівень точності уваги. Згідно з отриманими даними, 32 учні мають низький коефіцієнт точності уваги. Це означає, що під час виконання завдання діти або пропускали необхідні сполучення літер, або позначали зайві, що свідчить про недостатню сформованість навичок концентрації та контролю власної діяльності.

З гендерної точки зору у цій групі переважають хлопчики – 18 осіб, тоді як дівчат – 14 осіб. Така тенденція може свідчити про те, що частина хлопців у молодшому шкільному віці демонструє дещо нижчий рівень точності виконання монотонних завдань, що потребують тривалої концентрації. Для хлопчиків цього віку характерна більша імпульсивність, що впливає на точність виконання подібних завдань.

Середній рівень точності уваги було зафіксовано у 16 учнів. У цій групі простежується інша гендерна тенденція: дівчатка становлять більшість – 10 осіб, тоді як хлопчиків – 6 осіб. Це може пояснюватися тим, що дівчатка у молодшому шкільному віці часто виявляють більшу старанність, посидючість і уважність під час виконання завдань. Вони схильні більш ретельно перевіряти свою роботу, що позитивно впливає на точність її виконання.

Рівень точності уваги вище за середній продемонстрували лише 2 учні, причому серед них один хлопчик і одна дівчинка. Такий розподіл свідчить про відсутність чітко виражених гендерних відмінностей на цьому рівні розвитку точності уваги. Учні з такими показниками змогли виконати завдання більш уважно та допустили мінімальну кількість помилок.

Водночас високого рівня точності уваги (81-100%) не продемонстрував жоден учасник дослідження. Цей факт свідчить про те, що у молодшому шкільному віці здатність до тривалої безпомилкової концентрації ще формується і потребує подальшого розвитку. Значною мірою це пов’язано з віковими особливостями розвитку довільної уваги, яка в цей період тільки починає активно розвиватися під впливом навчальної діяльності.

Гендерний аналіз результатів дозволяє зробити певні узагальнення. Дівчатка, загалом, демонструють трохи вищі показники точності уваги порівняно з хлопчиками. Це може бути пов’язано з певними психологічними та поведінковими особливостями: дівчатка молодшого шкільного віку зазвичай більш старанні, посидючі та схильні до ретельного виконання завдань, що дозволяє їм проявляти більшу точність під час роботи з інформацією. Хлопчики, навпаки, можуть проявляти більшу активність або імпульсивність, що інколи призводить до пропусків або неточностей у виконанні завдань.

Проте варто зазначити, що виявлені гендерні відмінності не є різко вираженими і не можуть розглядатися як абсолютна закономірність. Значну роль у розвитку точності уваги відіграють індивідуальні особливості дитини, рівень сформованості навчальних навичок, мотивація до виконання завдань, а також умови організації навчального процесу.

Отже, результати дослідження за методикою К. Іванова-Смоленського «Коректурна проба» свідчать про те, що у більшості молодших школярів точність уваги перебуває на низькому або середньому рівні розвитку. Це означає, що багато дітей ще не здатні повністю утримувати увагу на завданні, помічати всі необхідні елементи та уникати пропусків або помилкових дій. Така особливість може проявлятися в навчальній діяльності у вигляді невчасного виконання завдань, допущення помилок при письмі, недостатньої акуратності або втрати концентрації під час виконання завдань, що потребує точності та уважності.

Отримані результати підтверджують необхідність систематичного та цілеспрямованого розвитку уваги у молодших школярів. Формування точності

уваги можна ефективно реалізовувати через спеціальні вправи та тренувальні завдання, які спрямовані на розвиток концентрації, уважності та самоконтролю. Дидактичні ігри та навчальні завдання, що вимагають від дітей точності, спостережливості та послідовності, дозволяють не лише підвищити точність виконання завдань, а й сприяють розвитку загальної пізнавальної активності та здатності до самостійної організації навчальної діяльності.

Таким чином, результати дослідження підкреслюють, що розвиток точності уваги у молодших школярів є важливим компонентом успішного навчання, і його систематичне формування сприятиме кращому засвоєнню навчального матеріалу, підвищенню ефективності виконання завдань та формуванню стійких навичок самоконтролю.

Аналіз результатів методики «Таблиці Шульте»

Для дослідження стійкості уваги та динаміки працездатності молодших школярів у процесі емпіричного дослідження було використано тест «Таблиці Шульте». Дана методика дозволяє оцінити здатність дитини концентрувати увагу, швидко орієнтуватися у числовому полі, підтримувати стабільний темп діяльності та зберігати працездатність упродовж виконання серії однотипних завдань.

Під час проведення дослідження учням пропонувалося п’ять таблиць, у яких числа від 1 до 25 були розміщені у випадковому порядку. Завдання полягало в тому, щоб якнайшвидше знайти та відмітити числа у послідовності їх зростання. Час виконання кожної таблиці фіксувався, після чого визначався загальний показник виконання завдання.

Відповідно до критеріїв обробки результатів, середня норма виконання становить приблизно 40-42 секунди, при цьому в нормі на кожну з таблиць витрачається приблизно однаковий час. Це свідчить про стабільність психічної діяльності та відсутність значної втомлюваності під час виконання завдання.

Залежно від часу виконання завдання визначаються такі рівні розвитку стійкості уваги та динаміки працездатності:

І рівень (30-39 секунд) – високий рівень концентрації та стійкості довільної уваги, швидкий темп психічної діяльності та відсутність ознак втомлюваності. Дитина здатна тривалий час концентруватися на змісті завдання та утримувати в пам'яті значний обсяг інформації.

ІІ рівень (40-49 секунд) – досить високий рівень концентрації уваги та швидкі сенсомоторні реакції. Дитина здатна довго підтримувати увагу, швидко адаптується до умов виконання завдання та може самостійно помічати і виправляти помилки.

ІІІ рівень (50-59 секунд) – достатній рівень концентрації та стійкості уваги. При цьому можливе деяке уповільнення темпу діяльності або нестійкість уваги. Учень здатний зосереджуватися на завданні, однак тривалість концентрації є обмеженою.

IV рівень (60-89 секунд) – свідчить про недостатню сформованість активної уваги. Збільшення часу виконання завдання може бути зумовлене нестійкістю уваги, сповільненням темпу психічної діяльності або помірною втомлюваністю.

V рівень (90 секунд і більше) – характеризує виражену нестійкість уваги та низьку психічну працездатність, що проявляється у значному уповільненні темпу діяльності або швидкій виснажуваності.

Результати проведеного дослідження стійкості уваги та динаміки працездатності молодших школярів подано у Таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Зведені дані за результатами методики «Таблиці Шульте»

№ з/п	***Рівні стійкості уваги та динаміки працездатності***	***Хлопці (n=25)***		***Дівчата (n=25)***		***РАЗОМ (n=50)***	
		Кіл-сть	***%***	***Кіл-сть***	***%***	***Кіл-сть***	***%***
1	І рівень (високий)	4	16%	2	8%	6	12%
2	ІІ рівень (вище від середнього)	6	24%	3	12%	9	18%
3	ІІІ рівень (середній)	6	24%	12	48%	18	36%
4	IV рівень (нижчий від середнього)	6	24%	7	28%	13	26%
5	V рівень (низький)	3	12%	1	4%	4	8%
	РАЗОМ	***25***	***100%***	***25***	***100%***	***50***	***100%***

Аналіз отриманих результатів показав, що рівень стійкості уваги та динаміки працездатності у досліджуваних молодших школярів має різний ступінь сформованості. Розподіл результатів свідчить про те, що найбільша частина учнів демонструє середній або нижчий за середній рівень розвитку цієї властивості уваги, що загалом відповідає віковим особливостям розвитку довільної уваги у молодшому шкільному віці. Разом з тим у вибірці представлені й учні з досить високими показниками концентрації та стійкості уваги.

Найбільшу групу становлять учні, які продемонстрували III рівень стійкості уваги і динаміки працездатності – 18 осіб від загальної кількості досліджуваних. Відповідно до інтерпретації методики, цей рівень характеризується достатньою концентрацією уваги та прийнятним темпом сенсомоторних реакцій. Такі учні здатні виконувати завдання, однак тривалість їхньої концентрації обмежена, а темп діяльності може бути нестійким. Іноді вони допускають помилки або не завжди помічають їх під час виконання роботи. Гендерний аналіз цієї групи показує, що переважають дівчата – 12 осіб, тоді як хлопців – 6. Це може свідчити про те, що дівчата частіше демонструють стабільний, хоча й не надто швидкий темп діяльності, що забезпечує їм середній рівень результатів.

Другу за чисельністю групу становлять учні з IV рівнем стійкості уваги – 13 осіб. Цей рівень відображає недостатню сформованість активної уваги. Збільшення часу виконання завдання у таких учнів може бути пов’язане зі сповільненням темпу психічної діяльності, труднощами під час пошуку окремих чисел або проявами помірної втомлюваності. У деяких випадках спостерігається так зване «застрягання» на пошуку окремих елементів, що уповільнює загальний темп роботи. Гендерний розподіл у цій групі є майже рівномірним: 6 хлопчиків та 7 дівчат. Це свідчить про те, що труднощі зі стійкістю уваги можуть однаковою мірою проявлятися як у хлопчиків, так і у дівчат.

ІІ рівень стійкості уваги та динаміки працездатності було виявлено у 18% учнів. Цей рівень характеризується досить високою концентрацією довільної уваги, швидкими сенсомоторними реакціями та здатністю підтримувати стабільний темп роботи протягом виконання завдання. Учні з такими показниками здатні довго утримувати увагу на поставленому завданні, швидко орієнтуватися у числовому полі та виявляти власні помилки. У цій групі переважають хлопці – 6 осіб, тоді як дівчат – лише 3 . Це може бути пов’язано з тим, що частина хлопців демонструє більш високий темп сенсомоторних реакцій, що дозволяє швидше виконувати завдання.

І рівень стійкості уваги, який є найвищим результатом у даній методиці, було зафіксовано лише у 12% учнів. Діти з такими показниками демонструють високий рівень концентрації уваги, швидкий темп психічної діяльності та відсутність ознак втомлюваності під час виконання завдання. Вони легко орієнтуються у таблицях, швидко знаходять необхідні числа та можуть тривалий час утримувати увагу на виконанні поставленого завдання. Гендерний аналіз показує, що серед учнів цієї групи також переважають хлопчики - 4 особи, тоді як дівчат – 2.

Найменшу групу становлять учні з V рівнем стійкості уваги і динаміки працездатності – 4 особи. Цей рівень характеризується вираженою нестійкістю уваги, значним уповільненням темпу діяльності або швидкою виснажуваністю. Учні з такими результатами витрачали значно більше часу на виконання завдання, часто втрачали зосередженість або потребували додаткових зусиль для пошуку необхідних чисел. У цій групі 3 учні є хлопцями, тоді як лише 1 – дівчина.

Порівняльний гендерний аналіз результатів дослідження дозволяє виявити певні особливості у розвитку стійкості уваги у молодших школярів. Зокрема, хлопці частіше представлені серед високих рівнів результатів (І та ІІ), що може свідчити про більш швидкий темп сенсомоторних реакцій і здатність швидше виконувати завдання. Водночас саме серед хлопчиків частіше

зустрічаються й найнижчі результати (V рівень), що свідчить про більшу варіативність їхніх показників.

Натомість, дівчата частіше демонструють середній рівень розвитку уваги, що відображено у значній кількості результатів на ІІІ рівні. Це може бути пов’язано з більш рівномірним темпом роботи, посидючістю та схильністю до ретельного виконання завдань. У цілому результати дівчат виявляються більш стабільними, хоча й не завжди досягають найвищих показників.

Отже, результати тесту «Таблиці Шульте» показали, що у більшості молодших школярів стійкість уваги та динаміка працездатності перебувають на середньому рівні розвитку, що цілком відповідає віковим особливостям формування пізнавальних процесів у дітей молодшого шкільного віку. Більшість дітей здатні утримувати увагу на завданні протягом певного часу, однак їхня концентрація часто є непостійною, темп виконання завдань може змінюватися в процесі роботи, а при тривалому навантаженні проявляється втомлюваність. Такі результати свідчать про те, що у дітей ще недостатньо сформовані навички довільної концентрації уваги, що є природним для цього віку, коли процеси самоконтролю та регуляції психічної діяльності тільки розвиваються.

Водночас аналіз отриманих даних виявив певні гендерні тенденції. Хлопці частіше демонструють крайні показники - як високі, так і низькі результати. Це означає, що серед них є діти, які здатні швидко орієнтуватися у завданні, виконувати його з високою швидкістю та без помилок, але одночасно присутня й група дітей, які демонструють труднощі зі стійкістю уваги, уповільненням темпу роботи або швидкою втомлюваністю. Дівчата ж у більшості випадків показують більш стабільні середні результати: їхня концентрація уваги та темп виконання завдань є більш рівномірними, що свідчить про здатність підтримувати робочий темп протягом усього завдання без значних коливань. Така різниця може бути пов’язана з індивідуальними

особливостями психічної активності, рівнем самоконтролю та поведінковими характеристиками дітей різної статі.

Отримані дані підтверджують необхідність систематичної педагогічної роботи, спрямованої на розвиток стійкості уваги та формування навичок довільної концентрації у молодших школярів. Особливу увагу доцільно приділяти завданням і вправам, які розвивають здатність швидко переключати увагу, концентруватися на головному, тривалий час утримувати увагу на навчальному матеріалі та підтримувати стабільний темп розумової діяльності. Такі вправи допомагають не лише підвищити ефективність виконання навчальних завдань, а й сприяють формуванню у дітей навичок саморегуляції, посидючості та організованості, що є важливими компонентами успішного навчання у початковій школі.

У цілому, результати дослідження демонструють, що стійкість уваги та динаміка працездатності молодших школярів потребують цілеспрямованого розвитку, із врахуванням індивідуальних особливостей дітей та гендерних відмінностей. Систематичне включення відповідних вправ у навчальний процес дозволяє підвищити концентрацію уваги, зменшити рівень втомлюваності під час роботи та сформувати у дітей ефективні стратегії самоконтролю, що сприятиме їхньому загальному пізнавальному розвитку та успішності у навчанні.

2.4. Розробка корекційно-розвивального заняття для учнів молодших класів на тему: «Подорож до країни Уважності»

Результати проведеного емпіричного дослідження показали, що значна частина учнів демонструє середній або нижчий за середній рівень розвитку таких характеристик уваги, як: точність, вибірковість, стійкість та динаміка працездатності. Це свідчить про те, що у дітей молодшого шкільного віку процес формування довільної уваги ще триває і потребує цілеспрямованої педагогічної підтримки.

Багато учнів мають труднощі з тривалим зосередженням на навчальному завданні, збереженням стабільного темпу діяльності, а також виділенням необхідної інформації серед другорядних стимулів. Це може впливати на ефективність навчальної діяльності, адже недостатній рівень розвитку уваги ускладнює процес засвоєння навчального матеріалу, виконання письмових завдань та організацію самостійної роботи.

Тому питання організації спеціальної роботи, що спрямована на розвиток уваги у дітей молодшого шкільного віку, набуває особливої актуальності. Корекційно-розвивальні заняття дозволяють у доступній для дітей формі тренувати концентрацію, стійкість, переключення та вибірковість уваги, поступово формуючи вміння свідомо контролювати власну діяльність.

Особливість корекційно-розвивальної роботи з молодшими школярами полягає в тому, що вона має поєднувати елементи навчальної діяльності з ігровими методами. Використання ігрових вправ, дидактичних завдань, вправ на спостережливість та швидкість реакції сприяє підвищенню інтересу дітей до виконання завдань, активізує їхню пізнавальну діяльність та створює сприятливі умови для розвитку уваги.

Враховуючи це, було розроблено корекційно-розвивальне заняття спрямоване на розвиток уваги для учнів молодших класів.

Тема заняття: Подорож до країни Уважності

Мета: сприяти розвитку основних властивостей уваги у молодших школярів, зокрема, концентрації, стійкості, вибірковості та переключення уваги; формувати вміння зосереджуватися на виконанні навчальних завдань, бути уважними до деталей; розвивати навички самоконтролю.

Обладнання: картки із зображенням емоцій, контейнер із піском, маленькі іграшкові фігурки (тварини, камінці, мушлі, намистинки, зірочки тощо), папір, олівці, зображення казкового героя зайчика Уважка, аркуш із великою кількістю різних елементів (фігури, букви, числа), малюнки «Знайди 10 відмінностей», музика для релаксації.

Хід заняття

1. Організаційний етап (3–5 хвилин)

Мета: створення довірчої атмосфери, налаштування дітей на роботу.

Дії психолога:

1. Привітатися з дітьми, запитати, який у них настрій.
2. Гра «Тренуймо емоції»:

- Показати картки із різними емоціями.

- Попросити дитину вибрати картку, назвати зображену емоцію, повторити її.
- Варіант гри: одна дитина показує емоцію, інші її вгадують.

2. Формуючий етап (20-25 хвилин)

Повідомлення теми: Сьогодні на нас чекає подорож до чарівної країни. Щоб дізнатися, до якої країни ми відправимося, потрібно виконати завдання: закреслити всі букви Е і прочитати слово.

ЕЕУЕВАЕЕЖЕЕНЕЕІЕЕСТЕЕЬЕЕЕ

(Діти закреслюють всі букви Е і читають слово УВАЖНІСТЬ).

- Молодці! Тож ми з вами відправляємося до країни Уважності.
- А як ви думаєте, чому країна так називається?
- А хто, на вашу думку, живе в такій країні?

- А чи важливо бути уважним?

2.1. Казкотерапія (5-7 хв.)

Мета: розвиток концентрації, стійкості та вибірковості уваги молодших школярів через емоційно насичений казковий сюжет, який стимулює інтерес дітей до виконання вправ на уважність та сприяє формуванню навичок зосередженості у навчальній діяльності.

Психолог читає *казку «Як зайчик Уважко шукав чарівну квітку»:*

У далекому лісі жив маленький зайчик на ім’я Уважко. Він був добрим і веселим, але мав одну особливість: дуже часто відволікався. Коли мама просила його щось зробити, зайчик починав виконувати завдання, але раптом помічав метелика, потім чув спів пташки, а через хвилину вже розглядав хмаринки на небі. Через це він часто забував, що саме потрібно було зробити.

Одного разу Мудра Сова розповіла мешканцям лісу про чарівну квітку Уважності, яка допомагає тим, хто хоче навчитися бути уважним і зосередженим. Але знайти її могли лише ті, хто вміє уважно слухати, дивитися і помічати дрібниці.

Зайчик дуже захотів знайти цю квітку і вирушив у подорож. На своєму шляху він зустрів білочку, яка запропонувала йому перше завдання:

- Якщо ти хочеш знайти чарівну квітку, спробуй уважно подивитися навколо і скажи, що змінилося на галявині.

Зайчик уважно оглянув галявину і помітив, що один грибок стоїть не там, де раніше, а маленька квітка сховалася за листочком. Білочка усміхнулася і сказала:

- Бачиш, коли ти уважний, то помічаєш навіть маленькі зміни.

Далі зайчик зустрів їжачка. Той запропонував інше завдання:

- Послухай уважно і запам’ятай слова, які я скажу. Потім повтори їх.

Зайчик дуже старався і зміг правильно повторити всі слова. Їжачок похвалив його і сказав:

- Ти стаєш справжнім майстром уважності!

Коли зайчик виконав ще кілька завдань, він нарешті побачив на галявині красиву синю квітку.

Мудра сова сказала:

- Це і є квітка Уважності. Але її сила з’являється тільки тоді, коли ти тренуєш свою увагу щодня.

З того часу зайчик Уважко став значно уважнішим. Він слухав, дивився і думав перед тим, як щось зробити. А коли його друзі забували бути уважними, він допомагав їм тренувати увагу так само, як колись допомогли йому.

Питання для обговорення казки:

- Як звали зайчика у казці?
- Чому зайчика назвали Уважком? Яка в нього була проблема?
- Що заважало зайчику бути уважним?
- Хто розповів мешканцям лісу про чарівну квітку Уважності?
- Куди вирушив зайчик, щоб знайти цю квітку?
- Кого він зустрів під час своєї подорожі?
- Яке завдання зайчику дала білочка?
- Що потрібно було зробити у завданні їжачка?
- Чому зайчику вдалося знайти чарівну квітку?
- Чого навчився зайчик під час своєї подорожі?
- Як ви думаєте, чому важливо бути уважним?
- У яких ситуаціях у школі нам потрібна уважність? Що можна робити, щоб тренувати свою увагу?

- Сьогодні зайчик Уважко завітав до нас у гості.

- Допоможемо йому виконати нові завдання?

2.2. Графічний диктант «Будиночок» (4-5 хвилин)

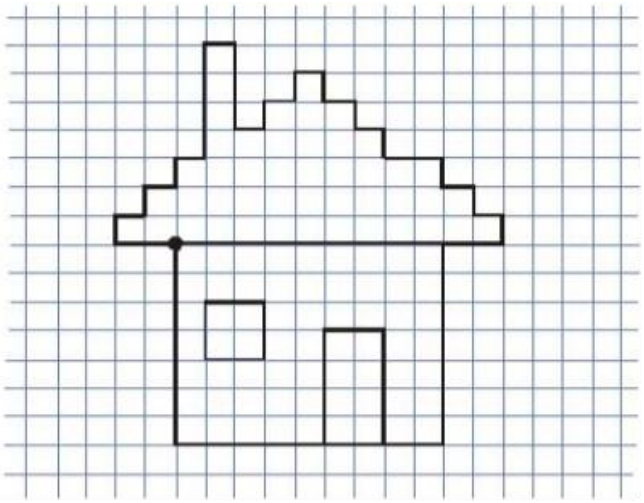
Мета: розвиток вміння виконувати словесні вказівки дорослого, розвивати у дитини довільну увагу, просторову уяву, дрібну моторику пальців рук.

Обладнання: аркуш у клітинку, олівець.

Інструкція: Зараз ми будемо малювати. Потрібно постаратися, щоб ваш малюнок був красивим та охайним. Для цього потрібно слухати мене уважно. Я говоритиму, на скільки клітинок і в який бік потрібно проводити лінію. Наступну лінію потрібно починати там, де закінчилась попередня, не відриваючи олівець від аркуша. Починаємо:

Відступи 5 клітинок зліва, 10 клітинок зверху, постав крапочку і починай малювати: 2 клітинки вліво, 1 клітинка вверх, 1 клітинка вправо, 1 клітинка верх, 1 клітинка вправо, 1 клітинка вверх, 1 клітинка вправо, 4 клітинки вверх, 1 клітинка вправо, 3 клітинки вниз, 1 клітинка вправо, 1 клітинка вверх, 1 клітинка вправо, 1 клітинка вверх, 1 клітинка вправо, 1 клітинка вниз, 1 клітинка вправо, 1 клітинка вниз, 1 клітинка вправо, 1 клітинка вниз, 2 клітинки вправо, 1 клітинка вниз, 1 клітинка вправо, 1 клітинка вниз, 1 клітинка вправо, 1 клітинка вниз, 11 клітинок вліво, 7 клітинок вниз, 9 клітинок вправо, 7 клітинок вверх.

- Подивіться, який гарний будиночок для зайчика ми намалювали. А впоралися ми з цим завданням, тому що всі уважно мене слухали.

2.3 Кінезіологічні вправи *(корекційні рухи тіла і пальців)* (2 хвилини)

Мета: розвиток дрібної моторики рук, покращення міжпівкульової взаємодії.

Вправа «Кулак-ребро-долоня»

Дитині показують три положення руки на площині: долоня на площині, долоня стиснута в кулак, долоня ребром на площині. Потрібно послідовно змінювати ці положення. Дитина виконує вправу разом з психологом, потім самостійно (по 8-10 повторень моторної програми). Вправа виконується спочатку правою рукою, потім лівою, потім двома руками разом. При засвоєнні програми або при утрудненнях у виконанні психолог пропонує дитині допомагати собі командами («Кулак-ребро-долоня!»), промовляючи вголос або про себе.

2.4. Вправа «Знайди і не переплутай» (3 хвилини)

Мета: Розвиток концентрації, вибірковості уваги.

Дітям дають аркуш із великою кількістю різних елементів (фігури, літери, числа). Завдання, наприклад:

- закреслити лише трикутники;
- обвести круги;
- підкреслити всі квадрати тощо.

2.5. Вправа «Знайди 10 відмінностей» (4 - 5 хвилин)

- Допоможіть зайчику Уважку знайти 10 відмінностей на малюнках.

2.6. Вправа з елементами пісочної терапії «Таємниці чарівної пустелі» (3-4 хвилини).

Мета: розвиток концентрації, вибірковості та стійкості уваги, формування вміння діяти за інструкцією, стимуляція дрібної моторики рук, створення позитивних емоцій.

Матеріали: контейнер із піском, маленькі іграшкові фігурки (тварини, камінці, мушлі, намистинки, зірочки тощо), картки із зображенням предметів.

Психолог розповідає дітям невелику історію:

«Далеко-далеко є чарівна пустеля. У її пісках сховалися різні таємничі предмети. Але знайти їх можуть лише дуже уважні шукачі. Сьогодні ми спробуємо допомогти зайчику Уважку відшукати ці скарби, але для цього потрібно бути дуже уважними».

Перед початком гри психолог показує дітям картку, на якій зображено кілька предметів (наприклад: зірочка, мушля, зелений камінець, маленька червона намистина). Дітям потрібно запам’ятати ці предмети. Після цього учні по черзі шукають їх у піску. Коли дитина знаходить предмет, вона повинна: уважно подивитися, чи саме це той предмет, який був на картці; назвати його; покласти на відповідне місце.

Завдання можна ускладнювати: збільшувати кількість предметів для запам’ятовування; просити знаходити предмети у певній послідовності; додавати «зайві» предмети, які не потрібно брати.

Обговорення після вправи:

- Чи легко було знайти потрібні предмети?
- Що допомогло вам бути уважними?

2.7. Гра «Знайди числа швидше за всіх» (2 хвилини)

Психолог пропонує діткам допомогти зайчикові Уважку швидко знайти числа від 1 до 25 (таблиця Шульте).

9	12	18	14	16
10	21	5	15	7
23	17	24	20	1
6	4	19	11	8
25	22	3	13	2

3. Заключний етап (3-5 хвилин)

Матеріали: музика для релаксації.

Вправа на релаксацію «Заспокойся і відчуй себе»: глибокі вдихи, уявлення спокійного місця.

Психолог пропонує дітям відповісти на кілька запитань:

- Чи сподобалося вам подорожувати разом із зайчиком Уважком?
- Яка вправа вам найбільше запам’яталася?
- Що було найскладнішим?
- Чи легко було бути уважним?

Психолог підкреслює, що уважність можна розвивати за допомогою тренування.

Позитивне підкріплення: похвала за участь, активність та спроби самоконтролю.

Висновки до другого розділу

Проведене емпіричне дослідження дозволило визначити особливості розвитку уваги у дітей молодшого шкільного віку та виявити певні гендерні відмінності у її проявах. Отримані результати свідчать про те, що увага у цьому віці ще перебуває на етапі активного формування, тому показники її розвитку у багатьох учнів є нестійкими та можуть коливатися залежно від умов діяльності, рівня зацікавленості завданням і загальної працездатності дитини.

Аналіз отриманих даних показав, що значна частина учнів має середній рівень розвитку основних властивостей уваги. Діти здебільшого здатні зосереджуватися на виконанні завдання, проте тривале утримання уваги часто супроводжується зниженням темпу роботи, появою помилок або втомлюваністю. Це свідчить про те, що у молодшому шкільному віці довільна увага ще недостатньо стійка та потребує подальшого розвитку і тренування в процесі навчальної діяльності. Разом із тим було виявлено, що частина досліджуваних учнів демонструє низький рівень розвитку окремих характеристик уваги.

У цілому результати дослідження підтверджують висунуту гіпотезу частково. Виявлено наявність гендерно зумовлених особливостей у прояві властивостей уваги молодших школярів. Однак ці відмінності не мають різко вираженого характеру і виявляються переважно у якісних характеристиках діяльності.

Практичним результатом проведеного дослідження стала розробка корекційно-розвивального заняття, спрямованого на розвиток уваги у дітей молодших класів. Запропоновані вправи та завдання спрямовані на підвищення рівня зосередженості, розвиток стійкості та точності уваги. Використання подібних занять у роботі з учнями може сприяти підвищенню ефективності навчання та загальному розвитку пізнавальних процесів дітей.

ВИСНОВКИ

Проведене теоретико-емпіричне дослідження гендерних особливостей властивостей уваги у молодших школярів дало можливість узагальнити отримані результати та сформулювати наступні висновки:

1. Увага є важливим психічним процесом, який забезпечує вибіркову спрямованість психічної діяльності людини на певні об’єкти або види діяльності. Вона виконує регулюючу функцію у структурі пізнавальних процесів та сприяє ефективному сприйманню, запам’ятовуванню й опрацюванню інформації. Увагу розглядають через її основні види (мимовільну, довільну та післядовільну) та властивості, серед яких найбільш значущими є концентрація, стійкість, переключення, розподіл та вибірковість. Рівень сформованості цих властивостей значною мірою визначає успішність навчальної діяльності молодших школярів.

2. Аналіз наукових досліджень дозволив встановити, що прояви властивостей уваги у хлопців і дівчат мають певні гендерні відмінності.

Дівчата частіше характеризуються більшою організованістю та старанністю під час виконання завдань, що позитивно впливає на стійкість і точність уваги. Хлопці нерідко демонструють вищу активність і швидкість реагування, проте, інколи можуть відзначатися більшою імпульсивністю та меншою стійкістю уваги. Водночас більшість дослідників підкреслюють, що такі відмінності мають тенденційний характер і значною мірою залежать від індивідуальних особливостей розвитку дитини.

3. Результати проведеної емпіричної розвідки засвідчили, що у переважної більшості молодших школярів рівень розвитку досліджуваних властивостей уваги перебуває у діапазоні низького та нижчого від середнього. Так, четвертокласники продемонстрували наступні показники розвитку окремих властивостей уваги:

– 80% опитаних мають низький рівень розвитку вибірковості уваги;

– 64% – мають низький рівень концентрації і розподілу уваги;

– 34% – мають нижчу від середнього й низьку стійкість уваги.

Зазначені вище особливості функціонування уваги у цих учнів розкриваються через виникнення помітних труднощів з тривалим зосередженням на завданні, підтриманням стабільного темпу діяльності та точністю виконання роботи.

4. Виявлено наступні гендерні особливості прояву властивостей уваги у молодших школярів.

4.1. Хлопці частіше демонструють нижчий рівень вибірковості та точності уваги, що може проявлятися у труднощах зосередження на необхідній інформації та більшій кількості помилок під час виконання завдань. Водночас у частини хлопців спостерігаються вищі показники психічної працездатності та швидкості виконання завдань, однак їхня увага є менш стійкою та більш схильною до коливань.

4.2. Дівчата частіше характеризуються більшою стійкістю, точністю та вибірковістю уваги. Для них більш притаманне уважне й послідовне виконання завдань, краща зосередженість та рівномірні показники працездатності. Результати дівчат свідчать про більш стабільний розвиток властивостей уваги у молодшому шкільному віці.

5. На основі результатів дослідження було розроблено корекційно-розвивальне заняття: «Подорож до країни Уважності», спрямоване на розвиток властивостей уваги у молодших школярів. У його структурі поєднано різні методи роботи з дітьми: ігрові вправи, елементи казкотерапії, завдання на розвиток спостережливості та вправи на концентрацію уваги.

Перспективою подальших досліджень може бути вивчення ефективності різних корекційно-розвивальних програм, націлених на розвиток уваги у дітей молодшого шкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. АІС «Я – психолог» (Автоматизована інформаційна система). URL: https://www.google.com/search?q=%D0%B0%D1%96%D1%81+%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3&oq=%D0%B0%D1%96%D1%81+&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUqDAgBECMYJxiABBiKBTIGCAAQRRg5MgwIARAjGCcYgAQYigUyDQgCEAAYgwEYsQMYgAQyBw
2. Алмаші С.І., Матіко М.І. Психологічні особливості розвитку уваги дітей молодшого шкільного віку. *Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості в освітньому просторі:* матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (17-18 травня 2017 р.). Мукачево). 2017. С.196-198.
3. Барташнікова І.А. Розвиток уваги та навичок навчальної діяльності дітей 5-7 років. Тернопіль: Богдан, 2007. 74 с.
4. Бєлякова С.М., Левенець Т.І. Психологічні особливості розвитку уваги у молодших школярів. *Перспективи та інновації науки. Серія «Психологія»*. 2022. № 10(15). С. 412-424. URL: file:///C:/Users/ADMIN/Downloads/maxim,+38.pdf (дата звернення: 11.02.2026).
5. Бушуєва Т.В., Авер'янова А.М. Когнітивний стиль та властивості уваги особистості. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова.* 2020. Вип. 11 (56). Серія 12 «Психологічні науки». С. 36-46.
6. Брязгунов М.В. Дослідження властивостей уваги у молодшому шкільному віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2006. №15(травень). С.35-38.
7. Вишнівська І.О., Євдокимова Н.О. Розвиток та корекція уваги учнів молодшого шкільного віку. *Парадигма пізнання: Гуманітарні питання*. 2015. № 3(6). С. 65-66.
8. Волкова Т.Н. Творчі ігри, завдання і тести для розвитку пам'яті та уваги. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2006. 38 с.

9. Гетьман Т.О. Врахування індивідуальних особливостей уваги молодших школярів у навчальному процесі. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2012. Вип. 8. С. 204-212. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mnf_2012_8_19 (дата звернення: 08.01.2026).
10. Гомон Є.О. Особливості розвитку уваги молодшого школяра в процесі навчальної діяльності. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти:* збірник наукових праць. 2016. Вип. VI. С. 35-39.
11. Дослідження особистості молодшого школяра: методичний посібник / уклад.: С.І. Барда, Л.П. Московець. Кременчук: ПП «Бітарт», 2019. 76 с.
12. Єльчанінова Т.М. Особливості уваги учнів 6-річного віку. *Вісник ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. Психологія*. 2006. Вип. 18. С. 26-31.
13. Злобіна Х.Ю. Властивості уваги у дітей молодшого шкільного віку: дипломна робота магістра за спеціальністю 091 «Біологія». Одеса: Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова. 2019. 59 с.
14. Кузнецова Л. П. Компетентний підхід до розуміння властивостей уваги молодших школярів. *Початкове навчання та виховання*. 2016. №15. С. 17-29.
15. Макарова Л.Л., Гойденко Н.М. Характеристики уваги молодших школярів як фактор розбіжностей у рівнях їх навчальної успішності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки.* 2016. Вип. 3(2). С. 61-67.
16. Максименко С.Д. Соловієнко О.В. Загальна психологія: навч. посіб. Київ: МАУП, 2000. 256 с.
17. Максименко С., Деркач Л., Кіричевська Е., Касинець М. Психологія когнітивних процесів: науковий посібник / Національна академія педагогічних наук України, Інститут психології імені Г.С. Костюка. Київ: Видавництво «Людмила», 2022. 420 с.
18. Несух Ю. Розвиток пізнавальних процесів дітей молодшого та середнього шкільного віку. Київ: Шкільний світ, 2008. С. 83-90.

19. Павелків Р. В. Загальна психологія : підручник. Київ : Кондор, 2044, с.576.
20. Петрук О. Особливості сучасних молодших школярів: орієнтири для навчальної взаємодії. *Український педагогічний журнал*. 2024. № 1. С.132-140. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740409/1/%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA_2024_%D0%A3%D0%9F%D0%96.pdf (дата звернення: 12.01.2026).
21. Психологічний словник / За ред. В. І. Войтка. К.: Вища школа, 1982. 216 с.
22. Савченко Т.Л. Сутність уваги, уважливості і спостережливості як індивідуальних рис особистості. *Актуальні проблеми психології.* Том. V: Психофізіологія. 2010. Випуск 10. С.205-209.
23. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія. Київ: Академвидав, 2011. 368 с.
24. Свідер С. Проблема розвитку уваги молодших школярів в процесі навчальної діяльності. *Магістерський науковий вісник*. 2025. №45. С. 150-152.
25. Святная І. Формування навичок концентрації уваги у молодших школярів з особливими освітніми потребами. Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2025. URL: https://ekhnuir.karazin.ua/items/d9a300ae-8c9b-4f77-839d-3fbb014992b4 (дата звернення: 10.03.2026).
26. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. Київ: Каравела, 2023. 400 с.
27. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Загальна психологія: підручник. Київ: Каравела, 2009. 464 с.
28. Талалай І.В. Розвиток стійкої, вибіркової та розділеної уваги у дітей шкільного віку. *Психологія в школах*. 2024. Том 61. Вип. 6. С. 2223-2239. URL: https://doi.org/10.1002/pits.23160 (дата звернення: 16.01.2026).

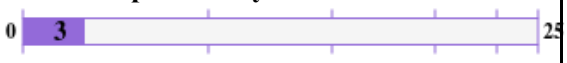
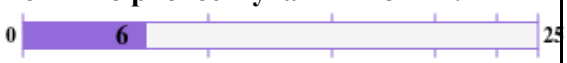
29. Ходзінська Ю.Ю., Нечитайло Ю.М. Вплив здоров'язберігаючих технологій на показники активної уваги та засвоєння інформації у школярів. *Клінічна та експериментальна патологія*. 2022. Т. 21, №4 (82). С. 39-43.
30. Шапар В.Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640 с.
31. Щічко І. Дослідження властивостей уваги в молодшому шкільному віці. *Актуальні проблеми психології в закладах освіти*. 2015. Том 5. С.103-107. URL: https://journal.kdpu.edu.ua/psychology/article/view/7381 (дата звернення: 17.03.2026).
32. Karakaş S. A Review of Childhood Developmental Changes in Attention as Indexed in the Electrical Activity of the Brain. *Brain Sciences*. 2024. Vol. 14. №5. Art. 458. URL: https://doi.org/10.3390/brainsci14050458 (дата звернення: 15.03.2026).
33. Stevens C., Bavelier D. The role of selective attention on academic foundations: A cognitive neuroscience perspective: *Developmental Cognitive Neuroscience*. 2012. Vol. 2. P. 30-48.
34. Talalay I.V. The Development of Sustained, Selective, and Divided Attention in School-Age Children. *Psychology in the Schools*. 2024. Vol. 61. №6. pp. 2223-2239. URL: https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/pits.23160 (дата звернення: 17.03.2026).

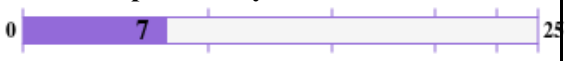
ДОДАТОК А

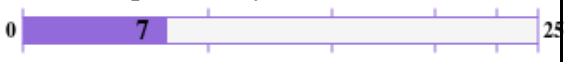
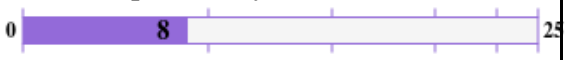
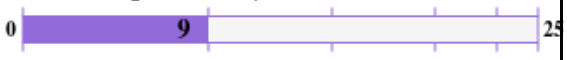
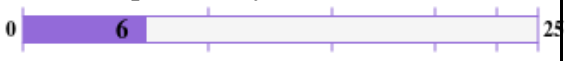
Протокол групової психологічної діагностики за методикою «Вибірковість уваги» (Тест Г.Мюнстерберга)

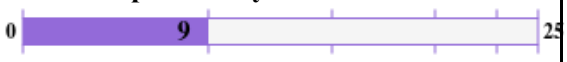
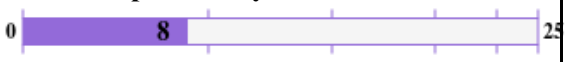
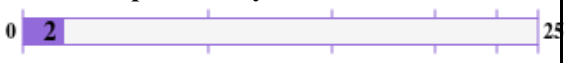
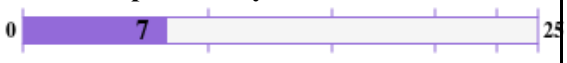
Діагностичний інструментарій: Методика «Вибірковість уваги» (Тест Г.Мюнстерберга).

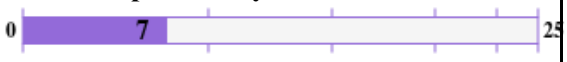
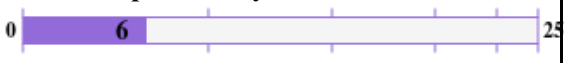
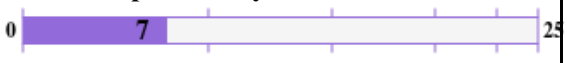
Характеристика вибірки.
Клас: 4й.
Кількість респондентів: 50.
Вік: 10 років.
Стать: жіноча - 25 (50%), чоловіча - 25 (50%).
Результати діагностики:

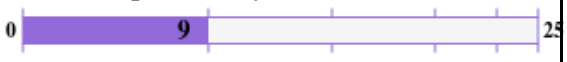
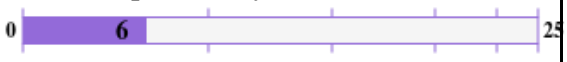
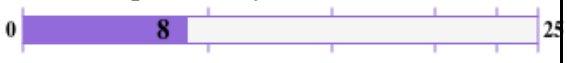
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
1	Анна	2025-10-31 12:49:01	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 149 сек. Всього відмічено слів: 24 Відмічено правильних слів: 21 Відмічено не правильних слів: 3 Не знайдено правильних слів: 4 **Рівень вибірковості уваги** - вище за середній.
2	Максим	2025-11-04 14:37:13	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 25 сек. Всього відмічено слів: 3 Відмічено правильних слів: 3 Відмічено не правильних слів: 0 Не знайдено правильних слів: 22 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
3	Саша Женя	2025-11-04 14:39:18	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 151 сек. Всього відмічено слів: 6 Відмічено правильних слів: 6 Відмічено не правильних слів: 0 Не знайдено правильних слів: 19 **Рівень вибірковості уваги** - низький.

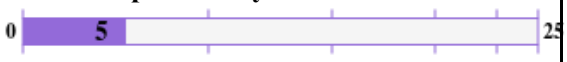
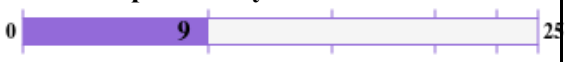
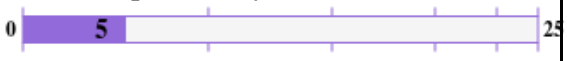
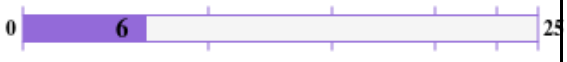
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
4	Денис	2025-11-04 14:39:25	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 158 сек. Всього відмічено слів: 10 Відмічено правильних слів: 7 Відмічено не правильних слів: 3 Не знайдено правильних слів: 18 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
5	Даша	2025-11-04 14:39:40	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 150 сек. Всього відмічено слів: 13 Відмічено правильних слів: 8 Відмічено не правильних слів: 5 Не знайдено правильних слів: 17 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
6	Міша	2025-11-04 14:39:49	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 158 сек. Всього відмічено слів: 7 Відмічено правильних слів: 5 Відмічено не правильних слів: 2 Не знайдено правильних слів: 20 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
7	Діана	2025-11-04 14:40:02	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 171 сек. Всього відмічено слів: 14 Відмічено правильних слів: 8 Відмічено не правильних слів: 6 Не знайдено правильних слів: 17 **Рівень вибірковості уваги** - низький.

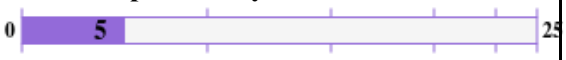
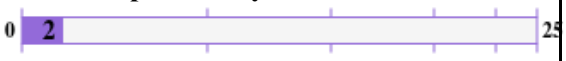
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
8	Поліна П.	2025-11-04 14:40:15	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 175 сек. Всього відмічено слів: 11 Відмічено правильних слів: 7 Відмічено не правильних слів: 4 Не знайдено правильних слів: 18 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
9	Максим	2025-11-04 14:41:00	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 175 сек. Всього відмічено слів: 14 Відмічено правильних слів: 8 Відмічено не правильних слів: 6 Не знайдено правильних слів: 17 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
10	Тимофій Владислав	2025-11-04 14:41:07	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 163 сек. Всього відмічено слів: 11 Відмічено правильних слів: 9 Відмічено не правильних слів: 2 Не знайдено правильних слів: 16 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
11	Саша	2025-11-04 14:41:56	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 170 сек. Всього відмічено слів: 8 Відмічено правильних слів: 6 Відмічено не правильних слів: 2 Не знайдено правильних слів: 19 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
12	Андрій	2025-11-04 14:46:28	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча

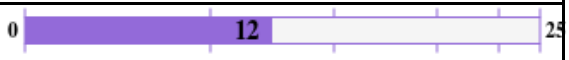
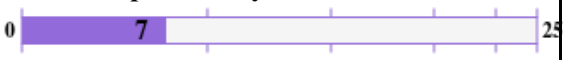
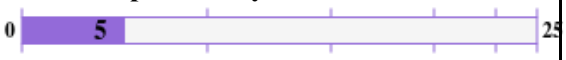
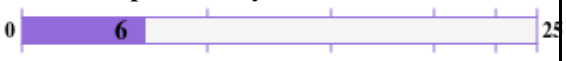
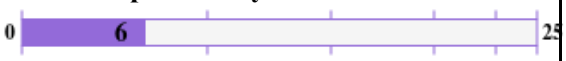
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
			Витрачено часу на завдання: 171 сек. Всього відмічено слів: 10 Відмічено правильних слів: 9 Відмічено не правильних слів: 1 Не знайдено правильних слів: 16 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
13	Богдана	2025-11-04 14:46:58	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 176 сек. Всього відмічено слів: 14 Відмічено правильних слів: 8 Відмічено не правильних слів: 6 Не знайдено правильних слів: 17 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
14	Саша	2025-11-04 14:51:16	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 175 сек. Всього відмічено слів: 4 Відмічено правильних слів: 2 Відмічено не правильних слів: 2 Не знайдено правильних слів: 23 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
15	Олександра П.	2025-11-04 14:51:48	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 166 сек. Всього відмічено слів: 11 Відмічено правильних слів: 7 Відмічено не правильних слів: 4 Не знайдено правильних слів: 18 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
16	Настя	2025-11-04 15:34:15	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 93 сек. Всього відмічено слів: 12

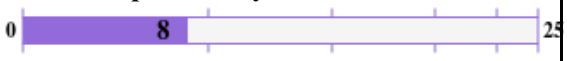
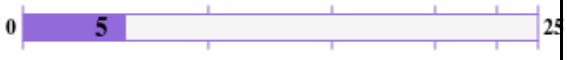
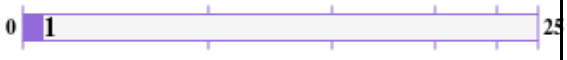
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
			Відмічено правильних слів: 10 Відмічено не правильних слів: 2 Не знайдено правильних слів: 15 **Рівень вибірковості уваги** - нижче за середній.
17	Ігор Л.	2025-11-04 15:35:52	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 163 сек. Всього відмічено слів: 13 Відмічено правильних слів: 7 Відмічено не правильних слів: 6 Не знайдено правильних слів: 18 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
18	Софія К.	2025-11-04 15:36:00	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 174 сек. Всього відмічено слів: 10 Відмічено правильних слів: 6 Відмічено не правильних слів: 4 Не знайдено правильних слів: 19 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
19	Тимур Ф.	2025-11-04 15:36:06	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 169 сек. Всього відмічено слів: 12 Відмічено правильних слів: 7 Відмічено не правильних слів: 5 Не знайдено правильних слів: 18 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
20	Дарина Ж.	2025-11-04 15:36:18	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 173 сек. Всього відмічено слів: 11 Відмічено правильних слів: 9

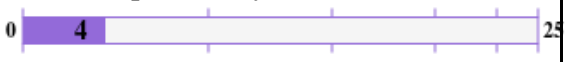
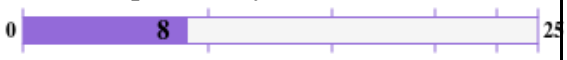
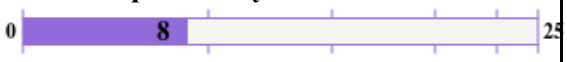
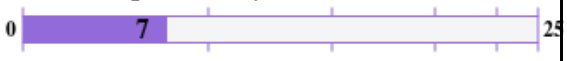
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
			Відмічено не правильних слів: 2 Не знайдено правильних слів: 16 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
21	Олег	2025-11-04 15:36:25	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 176 сек. Всього відмічено слів: 12 Відмічено правильних слів: 6 Відмічено не правильних слів: 6 Не знайдено правильних слів: 19 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
22	Даня	2025-11-04 15:36:26	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 167 сек. Всього відмічено слів: 13 Відмічено правильних слів: 10 Відмічено не правильних слів: 3 Не знайдено правильних слів: 15 **Рівень вибірковості уваги** - нижче за середній.
23	АННА	2025-11-04 15:36:30	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 172 сек. Всього відмічено слів: 13 Відмічено правильних слів: 8 Відмічено не правильних слів: 5 Не знайдено правильних слів: 17 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
24	Михайло	2025-11-04 15:37:12	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 169 сек. Всього відмічено слів: 15 Відмічено правильних слів: 5 Відмічено не правильних слів: 10

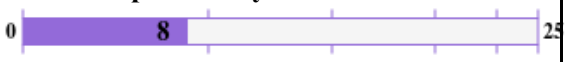
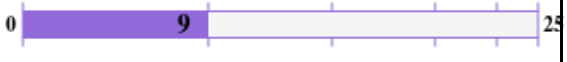
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
			Не знайдено правильних слів: 20 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
25	Анна	2025-11-04 15:38:16	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 170 сек. Всього відмічено слів: 13 Відмічено правильних слів: 9 Відмічено не правильних слів: 4 Не знайдено правильних слів: 16 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
26	Софія	2025-11-04 15:39:03	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 173 сек. Всього відмічено слів: 11 Відмічено правильних слів: 5 Відмічено не правильних слів: 6 Не знайдено правильних слів: 20 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
27	Аміна	2025-11-04 15:39:32	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 178 сек. Всього відмічено слів: 12 Відмічено правильних слів: 6 Відмічено не правильних слів: 6 Не знайдено правильних слів: 19 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
28	Злата	2025-11-04 15:39:46	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 172 сек. Всього відмічено слів: 16 Відмічено правильних слів: 12 Відмічено не правильних слів: 4 Не знайдено правильних слів: 13 **Рівень вибірковості уваги** - нижче за

№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
			середній.
29	Микита П.	2025-11-04 15:39:55	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 174 сек. Всього відмічено слів: 11 Відмічено правильних слів: 7 Відмічено не правильних слів: 4 Не знайдено правильних слів: 18 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
30	МАРІЯ	2025-11-04 15:40:34	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 169 сек. Всього відмічено слів: 12 Відмічено правильних слів: 5 Відмічено не правильних слів: 7 Не знайдено правильних слів: 20 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
31	Андрей	2025-11-04 15:40:50	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 172 сек. Всього відмічено слів: 12 Відмічено правильних слів: 2 Відмічено не правильних слів: 10 Не знайдено правильних слів: 23 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
32	Ернест	2025-11-04 15:41:28	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 175 сек. Всього відмічено слів: 17 Відмічено правильних слів: 12 Відмічено не правильних слів: 5 Не знайдено правильних слів: 13 **Рівень вибірковості уваги** - нижче за середній.

№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
			
33	Єва	2025-11-04 15:50:22	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 173 сек. Всього відмічено слів: 13 Відмічено правильних слів: 7 Відмічено не правильних слів: 6 Не знайдено правильних слів: 18 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
34	Софія К.	2025-11-07 14:52:40	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 102 сек. Всього відмічено слів: 6 Відмічено правильних слів: 5 Відмічено не правильних слів: 1 Не знайдено правильних слів: 20 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
35	Анна	2025-11-07 14:52:52	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 161 сек. Всього відмічено слів: 9 Відмічено правильних слів: 6 Відмічено не правильних слів: 3 Не знайдено правильних слів: 19 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
36	Валерія	2025-11-07 14:53:39	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 159 сек. Всього відмічено слів: 11 Відмічено правильних слів: 6 Відмічено не правильних слів: 5 Не знайдено правильних слів: 19 **Рівень вибірковості уваги** - низький.

№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
37	Артем	2025-11-07 15:35:10	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 156 сек. Всього відмічено слів: 11 Відмічено правильних слів: 8 Відмічено не правильних слів: 3 Не знайдено правильних слів: 17 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
38	МАКСИМ	2025-11-07 15:35:24	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 173 сек. Всього відмічено слів: 12 Відмічено правильних слів: 10 Відмічено не правильних слів: 2 Не знайдено правильних слів: 15 **Рівень вибірковості уваги** - нижче за середній.
39	Кирило	2025-11-07 15:35:43	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 146 сек. Всього відмічено слів: 9 Відмічено правильних слів: 5 Відмічено не правильних слів: 4 Не знайдено правильних слів: 20 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
40	Ліза	2025-11-07 15:35:52	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 172 сек. Всього відмічено слів: 6 Відмічено правильних слів: 1 Відмічено не правильних слів: 5 Не знайдено правильних слів: 24 **Рівень вибірковості уваги** - низький.

№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
41	Поліна	2025-11-07 15:35:54	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 176 сек. Всього відмічено слів: 10 Відмічено правильних слів: 4 Відмічено не правильних слів: 6 Не знайдено правильних слів: 21 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
42	Саша	2025-11-07 15:36:11	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 174 сек. Всього відмічено слів: 12 Відмічено правильних слів: 8 Відмічено не правильних слів: 4 Не знайдено правильних слів: 17 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
43	Мілена	2025-11-07 15:36:13	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 160 сек. Всього відмічено слів: 13 Відмічено правильних слів: 8 Відмічено не правильних слів: 5 Не знайдено правильних слів: 17 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
44	Саша В.	2025-11-07 15:38:59	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 165 сек. Всього відмічено слів: 10 Відмічено правильних слів: 7 Відмічено не правильних слів: 3 Не знайдено правильних слів: 18 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
45	Поліна	2025-11-07 15:39:34	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча

№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
			Витрачено часу на завдання: 143 сек. Всього відмічено слів: 10 Відмічено правильних слів: 8 Відмічено не правильних слів: 2 Не знайдено правильних слів: 17 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
46	Вова	2025-11-08 17:56:19	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 158 сек. Всього відмічено слів: 21 Відмічено правильних слів: 15 Відмічено не правильних слів: 6 Не знайдено правильних слів: 10 **Рівень вибірковості уваги** - нижче за середній.
47	Пєтя П.	2025-11-08 19:15:20	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 177 сек. Всього відмічено слів: 24 Відмічено правильних слів: 18 Відмічено не правильних слів: 6 Не знайдено правильних слів: 7 **Рівень вибірковості уваги** - середній.
48	Олексій Б.	2025-11-09 00:58:52	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 155 сек. Всього відмічено слів: 14 Відмічено правильних слів: 9 Відмічено не правильних слів: 5 Не знайдено правильних слів: 16 **Рівень вибірковості уваги** - низький.
49	Андрій С.	2025-11-09 01:27:55	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 171 сек.

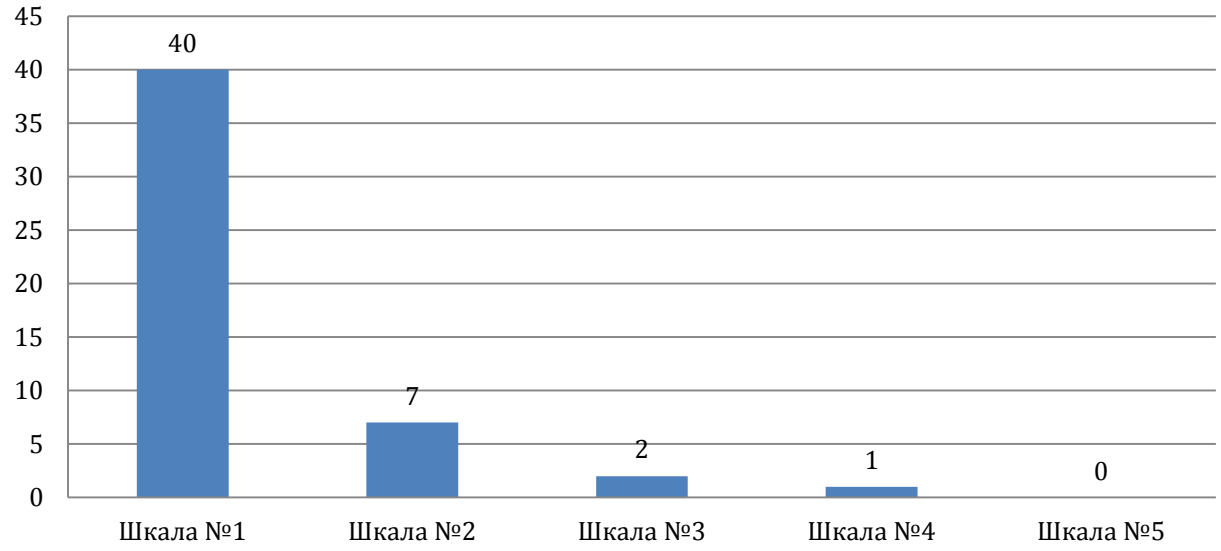
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
			Всього відмічено слів: 18 Відмічено правильних слів: 15 Відмічено не правильних слів: 3 Не знайдено правильних слів: 10 **Рівень вибірковості уваги** - нижче за середній.
50	Сашко	2025-11-13 19:04:09	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 176 сек. Всього відмічено слів: 20 Відмічено правильних слів: 17 Відмічено не правильних слів: 3 Не знайдено правильних слів: 8 **Рівень вибірковості уваги** - середній.

Зведені дані за результатами діагностики:

№ з/п	Назва шкали	Чоловіча стать	Жіноча стать	Загалом	ПІБ
1	**Рівень вибірковості уваги** - низький.	18 (45%)	22 (55%)	40 (80%)	максим; саша женя; денис; Даша; міша; Діана; Поліна П.; Максим; Тимофій Владислав; Саша; Андрій; Богдана; Саша; Олександра П.; Ігор Л.; Софія К. Тимур Ф.; Дарина Ж.; Олег; АННА; Михайло; Анна; Софія; Аміна; Микита П.; МАРІЯ; Андрей; Єва; Софія К.; Анна; Валерія; Артем; Кирило; Ліза; Поліна; Саша; Мілена; Саша В.; Поліна; Олексій Б.
2	**Рівень вибірковості уваги** - нижче за середній.	5 (71%)	2 (29%)	7 (14%)	Настя ; даня; Злата; Ернкст; МАКСИМ; Вова; Андрій С.
3	**Рівень вибірковості уваги** - середній.	2 (100%)	0 (0%)	2 (4%)	Пєтя П.; Сашко;
4	**Рівень вибірковості уваги** - вище за	0 (0%)	1 (100%)	1 (2%)	Анна;

№ з/п	Назва шкали	Чоловіча стать	Жіноча стать	Загалом	ПІБ
	середній.				
5	**Рівень вибірковості уваги -** високий.	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	

Зведений графік за результатами діагностики:

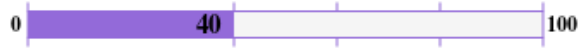
ДОДАТОК Б

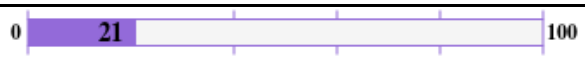
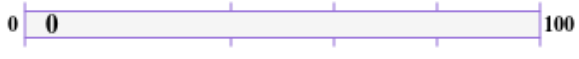
Протокол групової психологічної діагностики за методикою К. Іванова-Смоленського «Коректурна проба»

Діагностичний інструментарій: Визначення точності уваги за методикою К. Іванова-Смоленського «Коректурна проба».

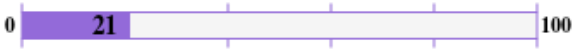
Характеристика вибірки.
Клас: 4й.
Кількість респондентів: 50.
Вік: 10 років.
Стать: жіноча - 25 (50%), чоловіча - 25 (50%).

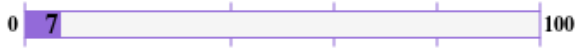
Результати діагностики:

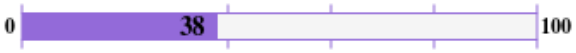
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
1	Анна	2025-10-31 12:51:39	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 104 сек. Всього відмічено сполучень: 25 Відмічено правильних сполучень: 24 Відмічено не правильних сполучень: 1 Пропущено сполучень: 16 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 59%
2	Богдана	2025-11-04 14:42:28	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 114 сек. Всього відмічено сполучень: 16 Відмічено правильних сполучень: 16 Відмічено не правильних сполучень: 0 Пропущено сполучень: 24 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 40%
3	денис	2025-11-04 14:42:29	**Вік** - 9 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 115 сек. Всього відмічено сполучень: 12 Відмічено правильних сполучень: 9 Відмічено не правильних сполучень: 3 Пропущено сполучень: 31 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 21%

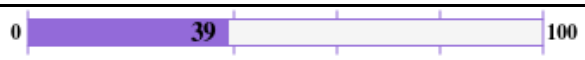
№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			
4	Міша	2025-11-04 14:42:35	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 95 сек. Всього відмічено сполучень: 10 Відмічено правильних сполучень: 8 Відмічено не правильних сполучень: 2 Пропущено сполучень: 32 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 19%
5	Поліна П.	2025-11-04 14:43:37	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 114 сек. Всього відмічено сполучень: 11 Відмічено правильних сполучень: 6 Відмічено не правильних сполучень: 5 Пропущено сполучень: 34 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 13%
6	Діана	2025-11-04 14:44:06	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 103 сек. Всього відмічено сполучень: 16 Відмічено правильних сполучень: 11 Відмічено не правильних сполучень: 5 Пропущено сполучень: 29 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 24%
7	Тимофій	2025-11-04 14:45:09	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 109 сек. Всього відмічено сполучень: 14 Відмічено правильних сполучень: 0 Відмічено не правильних сполучень: 14 Пропущено сполучень: 40 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 0%

№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
8	Максим	2025-11-04 14:47:23	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 109 сек. Всього відмічено сполучень: 11 Відмічено правильних сполучень: 7 Відмічено не правильних сполучень: 4 Пропущено сполучень: 33 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 16%
9	Аміна	2025-11-04 14:47:26	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 113 сек. Всього відмічено сполучень: 17 Відмічено правильних сполучень: 16 Відмічено не правильних сполучень: 1 Пропущено сполучень: 24 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 39%
10	Даша	2025-11-04 14:49:26	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 111 сек. Всього відмічено сполучень: 20 Відмічено правильних сполучень: 20 Відмічено не правильних сполучень: 0 Пропущено сполучень: 20 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 50%
11	Вікторія Ш.	2025-11-04 14:51:10	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 109 сек. Всього відмічено сполучень: 22 Відмічено правильних сполучень: 17 Відмічено не правильних сполучень: 5 Пропущено сполучень: 23 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 38%
12	Андрій	2025-11-04	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча

№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
		14:54:31	Витрачено часу на завдання: 117 сек. Всього відмічено сполучень: 40 Відмічено правильних сполучень: 14 Відмічено не правильних сполучень: 26 Пропущено сполучень: 26 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 21%
13	саша женя	2025-11-04 14:54:52	**Вік** - 4 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 116 сек. Всього відмічено сполучень: 24 Відмічено правильних сполучень: 11 Відмічено не правильних сполучень: 13 Пропущено сполучень: 29 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 21%
14	Саша	2025-11-04 14:57:26	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 114 сек. Всього відмічено сполучень: 9 Відмічено правильних сполучень: 6 Відмічено не правильних сполучень: 3 Пропущено сполучень: 34 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 14%
15	Настя	2025-11-04 15:40:51	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 116 сек. Всього відмічено сполучень: 24 Відмічено правильних сполучень: 24 Відмічено не правильних сполучень: 0 Пропущено сполучень: 16 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 60%
16	Василиса	2025-11-04 15:41:37	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 116 сек. Всього відмічено сполучень: 24

№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			Відмічено правильних сполучень: 24 Відмічено не правильних сполучень: 0 Пропущено сполучень: 16 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 60%
17	Ігор	2025-11-04 15:42:04	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 114 сек. Всього відмічено сполучень: 24 Відмічено правильних сполучень: 17 Відмічено не правильних сполучень: 7 Пропущено сполучень: 23 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 36%
18	Михайло	2025-11-04 15:42:29	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 105 сек. Всього відмічено сполучень: 9 Відмічено правильних сполучень: 3 Відмічено не правильних сполучень: 6 Пропущено сполучень: 37 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 7%
19	Софія Кз.	2025-11-04 15:42:45	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 114 сек. Всього відмічено сполучень: 16 Відмічено правильних сполучень: 10 Відмічено не правильних сполучень: 6 Пропущено сполучень: 30 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 22%
20	Ярослав	2025-11-04 15:43:19	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 114 сек. Всього відмічено сполучень: 22 Відмічено правильних сполучень: 22 Відмічено не правильних сполучень: 0 Пропущено сполучень: 18

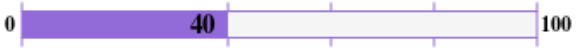
№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			Коефіцієнт точності уваги - середній. Набрано: 55%
21	даня	2025-11-04 15:43:21	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 113 сек. Всього відмічено сполучень: 15 Відмічено правильних сполучень: 15 Відмічено не правильних сполучень: 0 Пропущено сполучень: 25 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 38%
22	АннА	2025-11-04 15:43:25	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 118 сек. Всього відмічено сполучень: 16 Відмічено правильних сполучень: 11 Відмічено не правильних сполучень: 5 Пропущено сполучень: 29 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 24%
23	Олег	2025-11-04 15:43:34	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 110 сек. Всього відмічено сполучень: 17 Відмічено правильних сполучень: 15 Відмічено не правильних сполучень: 2 Пропущено сполучень: 25 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 36%
24	Дарина Ж.	2025-11-04 15:44:09	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 114 сек. Всього відмічено сполучень: 21 Відмічено правильних сполучень: 17 Відмічено не правильних сполучень: 4 Пропущено сполучень: 23 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 39%

№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			
25	Софія	2025-11-04 15:44:21	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 112 сек. Всього відмічено сполучень: 20 Відмічено правильних сполучень: 15 Відмічено не правильних сполучень: 5 Пропущено сполучень: 25 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 33%
26	Тимур	2025-11-04 15:44:45	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 116 сек. Всього відмічено сполучень: 18 Відмічено правильних сполучень: 16 Відмічено не правильних сполучень: 2 Пропущено сполучень: 24 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 38%
27	Аміна	2025-11-04 15:44:57	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 115 сек. Всього відмічено сполучень: 33 Відмічено правильних сполучень: 24 Відмічено не правильних сполучень: 9 Пропущено сполучень: 16 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 49%
28	Аріна	2025-11-04 15:45:02	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 114 сек. Всього відмічено сполучень: 18 Відмічено правильних сполучень: 18 Відмічено не правильних сполучень: 0 Пропущено сполучень: 22 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 45%

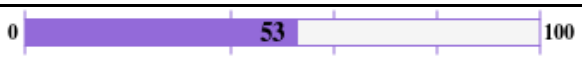
№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
29	Анастасія О.	2025-11-04 15:45:23	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 114 сек. Всього відмічено сполучень: 29 Відмічено правильних сполучень: 25 Відмічено не правильних сполучень: 4 Пропущено сполучень: 15 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 57%
30	Микита	2025-11-04 15:45:32	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 115 сек. Всього відмічено сполучень: 16 Відмічено правильних сполучень: 5 Відмічено не правильних сполучень: 11 Пропущено сполучень: 35 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 10%
31	анюта	2025-11-04 15:46:04	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 108 сек. Всього відмічено сполучень: 22 Відмічено правильних сполучень: 18 Відмічено не правильних сполучень: 4 Пропущено сполучень: 22 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 41%
32	Поліна	2025-11-04 15:46:45	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 115 сек. Всього відмічено сполучень: 26 Відмічено правильних сполучень: 26 Відмічено не правильних сполучень: 0 Пропущено сполучень: 14 **Коефіцієнт точності уваги** - вище за середній. Набрано: 65%

№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
33	Ернест	2025-11-04 15:47:05	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 111 сек. Всього відмічено сполучень: 31 Відмічено правильних сполучень: 26 Відмічено не правильних сполучень: 5 Пропущено сполучень: 14 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 58%
34	Злата	2025-11-04 15:47:16	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 113 сек. Всього відмічено сполучень: 27 Відмічено правильних сполучень: 25 Відмічено не правильних сполучень: 2 Пропущено сполучень: 15 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 60%
35	АНДРЕЙ	2025-11-04 15:47:46	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 108 сек. Всього відмічено сполучень: 6 Відмічено правильних сполучень: 1 Відмічено не правильних сполучень: 5 Пропущено сполучень: 39 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 2%
36	Єва	2025-11-04 15:53:06	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 111 сек. Всього відмічено сполучень: 29 Відмічено правильних сполучень: 22 Відмічено не правильних сполучень: 7 Пропущено сполучень: 18 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 47%
37	Анна	2025-11-07 14:56:01	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 108 сек.

№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			Всього відмічено сполучень: 16 Відмічено правильних сполучень: 12 Відмічено не правильних сполучень: 4 Пропущено сполучень: 28 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 27%
38	Максим	2025-11-07 15:37:54	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 111 сек. Всього відмічено сполучень: 14 Відмічено правильних сполучень: 12 Відмічено не правильних сполучень: 2 Пропущено сполучень: 28 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 29%
39	Артем	2025-11-07 15:38:10	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 113 сек. Всього відмічено сполучень: 11 Відмічено правильних сполучень: 7 Відмічено не правильних сполучень: 4 Пропущено сполучень: 33 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 16%
40	Катерина	2025-11-07 15:38:45	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 113 сек. Всього відмічено сполучень: 15 Відмічено правильних сполучень: 10 Відмічено не правильних сполучень: 5 Пропущено сполучень: 30 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 22%
41	Мілена	2025-11-07 15:39:00	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 111 сек. Всього відмічено сполучень: 11 Відмічено правильних сполучень: 8

№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			Відмічено не правильних сполучень: 3 Пропущено сполучень: 32 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 19%
42	Кирило	2025-11-07 15:39:06	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 111 сек. Всього відмічено сполучень: 24 Відмічено правильних сполучень: 7 Відмічено не правильних сполучень: 17 Пропущено сполучень: 33 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 12%
43	Настя Б.	2025-11-07 15:39:25	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на завдання: 116 сек. Всього відмічено сполучень: 16 Відмічено правильних сполучень: 16 Відмічено не правильних сполучень: 0 Пропущено сполучень: 24 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 40%
44	Саша В.	2025-11-07 15:42:11	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 112 сек. Всього відмічено сполучень: 15 Відмічено правильних сполучень: 11 Відмічено не правильних сполучень: 4 Пропущено сполучень: 29 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 25%
45	Вова	2025-11-08 17:52:45	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 113 сек. Всього відмічено сполучень: 24 Відмічено правильних сполучень: 22 Відмічено не правильних сполучень: 2 Пропущено сполучень: 18

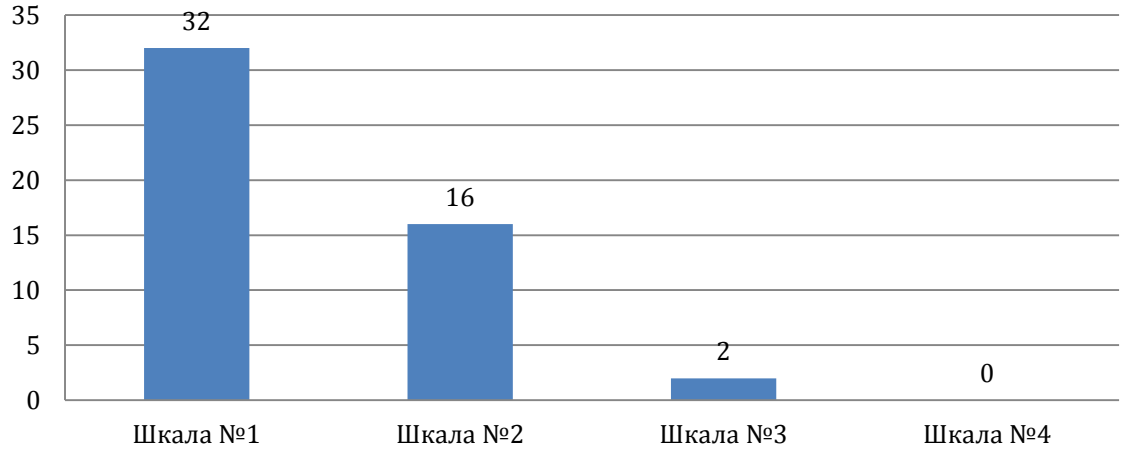
№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			Коефіцієнт точності уваги - середній. Набрано: 52%
46	Петро П.	2025-11-08 19:19:47	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 107 сек. Всього відмічено сполучень: 28 Відмічено правильних сполучень: 27 Відмічено не правильних сполучень: 1 Пропущено сполучень: 13 **Коефіцієнт точності уваги** - вище за середній. Набрано: 66%
47	Сергій Г.	2025-11-09 01:02:11	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 105 сек. Всього відмічено сполучень: 17 Відмічено правильних сполучень: 15 Відмічено не правильних сполучень: 2 Пропущено сполучень: 25 **Коефіцієнт точності уваги** - низький. Набрано: 36%
48	Андрій С.	2025-11-09 01:31:09	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 117 сек. Всього відмічено сполучень: 27 Відмічено правильних сполучень: 21 Відмічено не правильних сполучень: 6 Пропущено сполучень: 19 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 46%
49	Кирило П.	2025-11-12 00:06:31	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 108 сек. Всього відмічено сполучень: 21 Відмічено правильних сполучень: 21 Відмічено не правильних сполучень: 0 Пропущено сполучень: 19 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 53%

№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			
50	Сашко	2025-11-13 19:07:04	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на завдання: 118 сек. Всього відмічено сполучень: 22 Відмічено правильних сполучень: 20 Відмічено не правильних сполучень: 2 Пропущено сполучень: 20 **Коефіцієнт точності уваги** - середній. Набрано: 48%

Зведені дані за результатами діагностики:

№ з/п	Назва шкали	Чоловіча стать	Жіноча стать	Загалом	ПІБ
1	**Коефіцієнт точності уваги** - низький.	18 (56%)	14 (44%)	32 (64%)	Богдана; денис; Міша; Поліна П.; Діана; Тимофій; Максим; Аміна; Вікторія; Андрій; саша женя; Саша; Ігор; Михайло; Софія Кз.; даня; АннА; Олег; Дарина Ж.; Софія; Тимур; Микита; АНДРЕЙ; Анна; Максим; Артем; Катерина; Мілена; Кирило; Настя Б.; Саша В.; Сергій Г.
2	**Коефіцієнт точності уваги** - середній.	6 (38%)	10 (63%)	16 (32%)	Анна; Даша; Настя; Василиса; Ярослав; Аміна; Аріна; Анастасія О.; анюта; Ернест; Злата ; Єва; Вова; Андрій С.; Кирило П.; Сашко
3	**Коефіцієнт точності уваги** - вище за середній.	1 (50%)	1 (50%)	2 (4%)	Поліна; Петро П.
4	**Коефіцієнт точності уваги** - високий.	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	

Зведений графік за результатами діагностики:

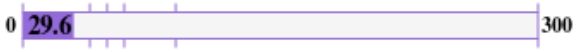
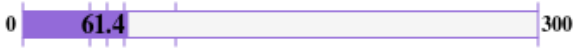

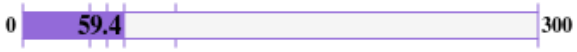
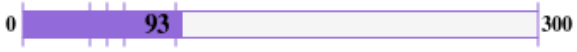
ДОДАТОК В

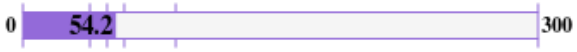
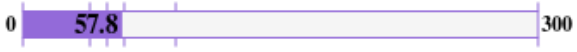
Протокол групової психологічної діагностики за методикою «Таблиці Шульте»

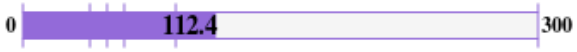
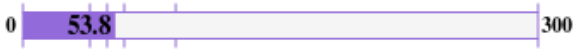
Діагностичний інструментарій: Тест «Таблиці Шульте».
Характеристика вибірки.
Клас: 4й.
Кількість респондентів: 50.
Вік: 10 років.
Стать: жіноча - 25 (50%), чоловіча - 25 (50%).

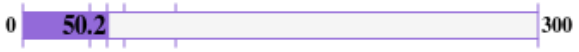
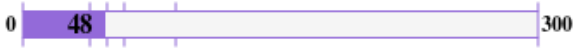
Результати діагностики:

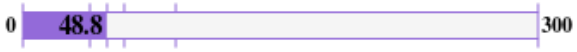
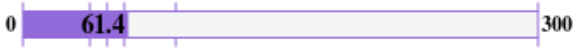
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
1	Анна	2025-10-31 12:57:00	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 30 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 27 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 35 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 31 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 25 сек. **І рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 29.6 сек.
2	Денис	2025-11-04 14:49:32	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 76 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 55 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 50 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 62 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 64 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 61.4 сек.
3	Поліна П.	2025-11-04 14:50:44	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 41 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 60 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 69 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 61 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 66 сек.

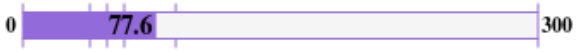
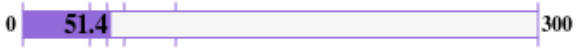
№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			
4	Діана	2025-11-04 14:52:34	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 75 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 72 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 60 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 65 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 64 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 67.2 сек.
5	Міша	2025-11-04 14:54:22	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 58 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 81 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 81 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 136 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 109 сек. **V рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 93 сек.
6	Богдана	2025-11-04 14:55:47	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 55 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 53 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 46 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 47 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 74 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 55 сек.
7	Аміна	2025-11-04 14:57:48	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 52 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 73 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 48 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 45 сек.

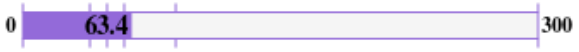
№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			Витрачено часу на п’ятий список чисел: 53 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 54.2 сек.
8	Максим	2025-11-04 14:59:52	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 92 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 121 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 170 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 126 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 137 сек. **V рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 129.2 сек.
9	Саша	2025-11-04 15:01:32	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 61 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 40 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 84 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 46 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 51 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 56.4 сек.
10	Вікторія	2025-11-04 15:04:00	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 59 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 56 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 53 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 66 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 55 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 57.8 сек.
1	Владислав	2025-11-04	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча

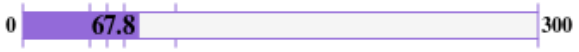
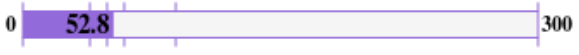
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
1		15:04:44	Витрачено часу на перший список чисел: 89 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 93 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 90 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 174 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 116 сек. **V рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 112.4 сек.
12	Андрій	2025-11-04 15:06:09	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 46 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 42 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 64 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 48 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 79 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 55.8 сек.
13	Анастасія О.	2025-11-04 15:42:44	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 38 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 49 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 52 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 86 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 44 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 53.8 сек.
14	Настя	2025-11-04 15:49:19	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 52 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 38 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 57 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 85 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 57 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 57.8 сек.

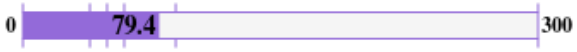
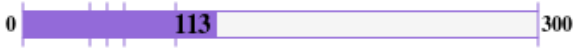
№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
15	Ігор	2025-11-04 15:50:14	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 60 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 40 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 53 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 47 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 39 сек. **II рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 47.8 сек.
16	Даня	2025-11-04 15:51:27	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 40 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 71 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 58 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 45 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 37 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 50.2 сек.
17	АННА	2025-11-04 15:51:51	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 43 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 56 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 48 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 57 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 36 сек. **II рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 48 сек.
18	Дарина Ж.	2025-11-04 15:52:29	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 49 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 45 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 48 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 62 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 52 сек.

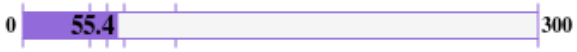
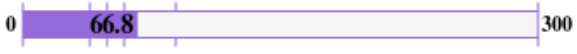
№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			III рівень стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 51.2 сек.
19	Софія Кз.	2025-11-04 15:52:42	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 67 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 74 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 59 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 80 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 51 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 66.2 сек.
20	ТИМУР	2025-11-04 15:52:58	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 53 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 53 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 47 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 44 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 47 сек. **II рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 48.8 сек.
21	Олег	2025-11-04 15:53:55	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 58 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 62 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 46 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 74 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 67 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 61.4 сек.
22	Ярослав	2025-11-04 15:54:27	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 78 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 64 сек.

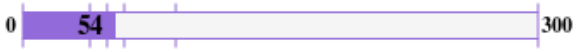
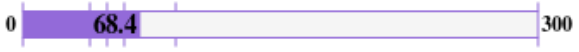
№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			Витрачено часу на третій список чисел: 96 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 50 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 41 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 65.8 сек.
23	Михайло	2025-11-04 15:55:02	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 48 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 55 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 65 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 53 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 71 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 58.4 сек.
24	Софія	2025-11-04 15:55:12	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 53 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 65 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 70 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 105 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 95 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 77.6 сек.
25	Аміна	2025-11-04 15:55:46	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 52 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 56 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 43 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 47 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 59 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 51.4 сек.

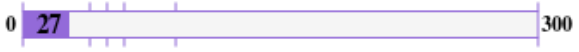
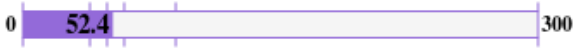
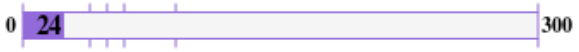
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
26	Анна	2025-11-04 15:55:51	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 51 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 68 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 75 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 53 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 70 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 63.4 сек.
27	Злата	2025-11-04 15:57:13	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 35 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 37 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 31 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 42 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 38 сек. **I рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 36.6 сек.
28	Марія	2025-11-04 15:57:29	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 54 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 60 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 59 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 40 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 61 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 54.8 сек.
29	Ернест	2025-11-04 15:58:10	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 44 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 40 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 49 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 68 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 48 сек.

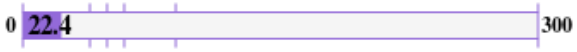
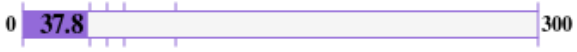
№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
30	Єва	2025-11-04 15:58:48	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 60 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 61 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 41 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 36 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 75 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 54.6 сек.
31	Микита	2025-11-04 15:59:53	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 65 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 92 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 69 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 68 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 45 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 67.8 сек.
32	Андрей	2025-11-04 16:00:46	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 71 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 56 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 43 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 43 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 51 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 52.8 сек.
33	Аріна	2025-11-04 16:01:16	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 57 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 60 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 50 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 59 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 68 сек.

№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			III рівень стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 58.8 сек.
34	Анна	2025-11-07 15:04:07	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 54 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 59 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 84 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 63 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 83 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 68.6 сек.
35	Валерія	2025-11-07 15:05:32	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 66 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 58 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 89 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 88 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 96 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 79.4 сек.
36	Софія К.	2025-11-07 15:08:13	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 86 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 112 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 166 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 149 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 52 сек. **V рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 113 сек.
37	Максим	2025-11-07 15:43:20	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 48 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 71 сек.

№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			Витрачено часу на третій список чисел: 50 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 40 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 28 сек. **II рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 47.4 сек.
38	Настя Б.	2025-11-07 15:45:17	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 45 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 35 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 37 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 58 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 53 сек. **II рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 45.6 сек.
39	саша	2025-11-07 15:45:22	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 40 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 39 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 53 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 57 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 88 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 55.4 сек.
40	Катя	2025-11-07 15:46:02	**Вік** - 10 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 109 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 79 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 51 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 46 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 49 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 66.8 сек.

№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
41	Артем	2025-11-07 15:50:25	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 55 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 58 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 37 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 61 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 59 сек. **III рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 54 сек.
42	Саша В.	2025-11-07 15:51:36	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 68 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 97 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 70 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 64 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 62 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 72.2 сек.
43	поліна	2025-11-07 15:54:58	**Вік** - 6 **Стать** - жіноча Витрачено часу на перший список чисел: 50 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 66 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 58 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 84 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 84 сек. **IV рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 68.4 сек.
44	Вова	2025-11-08 17:49:57	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 40 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 58 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 42 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 42 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 33 сек. **II рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності.

№ з/п	Прізвище та ім’я	Дата/час проходження	Результат
			Середній витрачений час: 43 сек.
45	Петро П.	2025-11-08 19:24:00	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 36 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 22 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 25 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 25 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 27 сек. **І рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 27 сек.
46	Сергій Г.	2025-11-09 01:07:43	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 67 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 48 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 48 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 49 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 50 сек. **ІІІ рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 52.4 сек.
47	Андрій С.	2025-11-09 01:35:04	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 27 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 24 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 24 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 25 сек. Витрачено часу на п’ятий список чисел: 20 сек. **І рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 24 сек.
48	Кирило П.	2025-11-12 00:10:37	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 19 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 19 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 23 сек.

№ з/п	Прізвище та ім'я	Дата/час проходження	Результат
			Витрачено часу на четвертий список чисел: 26 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 25 сек. **І рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 22.4 сек.
49	Сашко	2025-11-13 19:11:38	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 48 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 36 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 45 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 52 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 36 сек. **ІІ рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 43.4 сек.
50	Микола	2025-11-15 11:54:38	**Вік** - 10 **Стать** - чоловіча Витрачено часу на перший список чисел: 39 сек. Витрачено часу на другий список чисел: 36 сек. Витрачено часу на третій список чисел: 43 сек. Витрачено часу на четвертий список чисел: 35 сек. Витрачено часу на п'ятий список чисел: 36 сек. **І рівень** стійкості уваги і динаміки працездатності. Середній витрачений час: 37.8 сек.

Зведені дані за результатами діагностики:

№ з/п	Назва шкали	Чоловіча стать	Жіноча стать	Загалом	ПІБ
1	**І рівень**	4 (67%)	2 (33%)	6 (12%)	Анна; Злата ; Петро П.; Андрій С. ; Кирило П.; Микола
2	**ІІ рівень**	5 (71%)	2 (29%)	7 (14%)	Ігор; АННА; ТИМУР; Максим; Настя Б.; Вова; Сашко
3	**ІІІ**	6 (33%)	12 (67%)	18 (36%)	Богдана; Аміна; Саша; Вікторія; Андрій; Анастасія О.; Настя; даня; Дарина Ж.;

№ з/п	Назва шкали	Чоловіча стать	Жіноча стать	Загалом	ПІБ
	рівень				Михайло; Аміна; Марія; Єва; Андрей; Аріна; саша; Артем; Сергій Г.
4	**IV рівень**	6 (46%)	7 (54%)	13 (26%)	денис; Діана; Софія Кз.; Олег; Ярослав; Софія; Анна; Микита П.; Анна; Валерія; Катя; Саша В. поліна
5	**V рівень**	3 (75%)	1 (25%)	4 (8%)	Міша; Максим; Владислав; Софія

Зведений графік за результатами діагностики:

